tribuna

LIST ŠTUDENTOV LJUBLJANSKE UNIVERZE

LETO VII | LJUBLJANA, 13. junija 1957 | ŠTEV. 11

PLANINSKI DOM V TAMARJU. KOČO BODO OBNOVILI IN PREUREDILI TAKO, DA BO LAHKO VSAKDO NAŠEL PRIJETNO IN POCENI LETOVALIŠČE IN ZATOČIŠČE — ZATO OBIŠČITE ŠTUDENTSKI PLANINSKI DOM TAMARI

PLENUM ZŠJ LJUBLJANSKE UNIVERZE

Prakse - preizkusni kamen

Sredi maja je bil plenum UO ZŠJ. Plenuma so se udeležili predstavniki združenj ZŠ in sekretarji organizacij ZK. To je bil zadnji širši sestanek ZŠJ v letošnjem letu.

Plenum je otvoril predsednik univerzitetnega odbora tov. Janez Vrhunc in v kratkih obrisih podal pregled letošnjega dela in uspehov. Pokazalo se je, da so združenja dosegala uspehe le tedaj, če so posvečala dovolj pozornosti političnemu delu. Očitno je, da je treba v današnjem položaju vso dejavnost ZŠJ voditi iz političnih aspektov.

Nekatera združenja še nezrela

Zaradi praks so se v letošnjem letu začeli študentje bolj zanimati za organizacijo. Združenja bi morala ta pojav usmeriti v pozitivno smer.

Toda prav ob problemih v zvezi z odhodom v inozemstvo so nekatera združenja odpovedala. Vsi funkcionarji po združenjih še niso tako politično zreli, da bi vedno in povsod zagovarjali politična načela ZŠJ. Pri sestavljanju tako imenovanih »rang-list« združenja niso dosegla tiste politične diferenciacije, kot bi jo morala. Vprašanja v zvezi z »rang-listami« so reševala preveč pavšalno, saj so bile vse karakteristike »dobre«.

Posamezni študentje, ki so bili odbiti, so večkrat z jedkimi pripombami spremljali delo komisij za »rang-liste«. Pritožb je bilo nič koliko. Šli so celo tako daleč, da so razpravljali o tem, kaj sploh ima ZŠ pri praksah. Združenja v takih primerih niso znala odločno posredovati in so v nekaterih primerih še sama pritegnila k sabavljanju.

Študenti v inozemstvu

Poročila, ki ga je o delu mednarodnega odbora podal predsednik tov. Nedog Tone, je pokazalo, da je bilo na »ranglisti« 550 študentov. Od tega jih bo odšlo na inozemske

Tov. Nedog Tone je bil mnenja, da je omenjeno število glede na politično situacijo po posameznih združenjih nerealno. Dogodilo se je namreč že, da je študent, ki je odšel v inozemstvo z ugodno karakteristiko združenja in s priporočilom mednarodnega odbora, v inozemstvu zaprosil za azil. Združenja bi pač morala bolj natanko vedeti, kakšni študentje odhajajo na prakse in na ekskurzije.

Prakse le tri mesece

Problemov v zvezi s praksami je dovolj, posebno odkar je ZZJ to stvar trdneje prijela v roke. Tehtnost vseh teh problemov se je pokazala, ko so navzoči začeli razpravljati o poročilu.

Mednarodni odbor je sklenil, da v prihodnjem letu ne bo več dajal priporočil za privatne prakse. Preskrbel bo pa okoli 600 organiziranih praks. Nekateri so predlagali, naj bi privatne prakse sploh ukinili.

Z vseh strani se slišijo kritične pripombe, ker ostajajo študentje v inozemstvu po pol leta in še več. To podaljšuje študij. Zato je bil mednarodni odbor prisiljen skleniti, da tistemu študentu, ki bo ostal na praksi dalj kot tri mesece, ne bo več dajal nikakih priporočil. Predlagali so, naj bi študenta, ki ostane v inozemstvu dalj kot pol leta, izključili iz ZŠJ. S tema dvema ukrepoma se bodo problemi praks vsaj nekoliko uredili.

Stiki in srečanja

Centralni odbor ZŠJ pripravlja v letošnjem poletju več mednarodnih seminarjev in srečanj. Kakor vsako leto bo v juliju v Dubrovniku mednarodni študentski seminar, katerega se bodo udeležili tudi zastopniki nekaterih naših združenj. Na seminarju bodo obravnavali probleme reforme visokošolskega študija. Tudi mednarodnega mladinskega seminarja, ki ga Narodna omladina Jugoslavije prireja v Zadru in Dubrovniku, se bodo udeležili zastopniki ZŠJ. Ljubljanski študentje bodo organizirali že tradicionalno mednarodno študentsko srečanje v Ljubljani. V avgustu bo kvekerski seminar v Kranju. Kvekerski seminarji pa bodo še v Franciji in na Poljskem. Tudi teh se bodo udeležili naši študentje.

V Parizu bodo to poletje mednarodne študentske športne igre, na katere bodo odšli naši košarkarji, odbojkarji, lahkoatleti in verjetno tudi nogometaši. Mednarodnega kulturnega festivala, ki bo prav tako v Parizu, pa se bosta udeležila Akademski plesni orkester in kvintet. Stiki s tujimi študenti se bodo torej v letošnjem poletju močno razširili.

Sodelovanje komunistov

V nadaljnjem razpravljanju so prišla na vrsto še druga vprašanja v zvezi z delom ZŠJ. Govorili so o problemu našega Zdravstvenega fonda, gradnje menze in študentskega naselja, letovanja v Ankaranu i. dr.

Več časa pa so posvetili že staremu problemu sodelovanja združenj ZŠJ in osnovnih organizacij ZKJ na univerzi. Marsikje sta sodelovanje komunistov pri delu združenja in njihova pomoč še vedno nezadostni. Neredko se slišijo pripombe, da komunistov na fakulteti ni čutiti, da se drže zase itd., zato je univerzitetni komite ZKS naročil osnovnim organizacijam, naj natančno analizirajo svoje delo in svoj vpliv ter delo v združenju. Na podlagi teh analiz bo potem razpravljala posebna ideološka komisija na seminarju v Ankaranu.

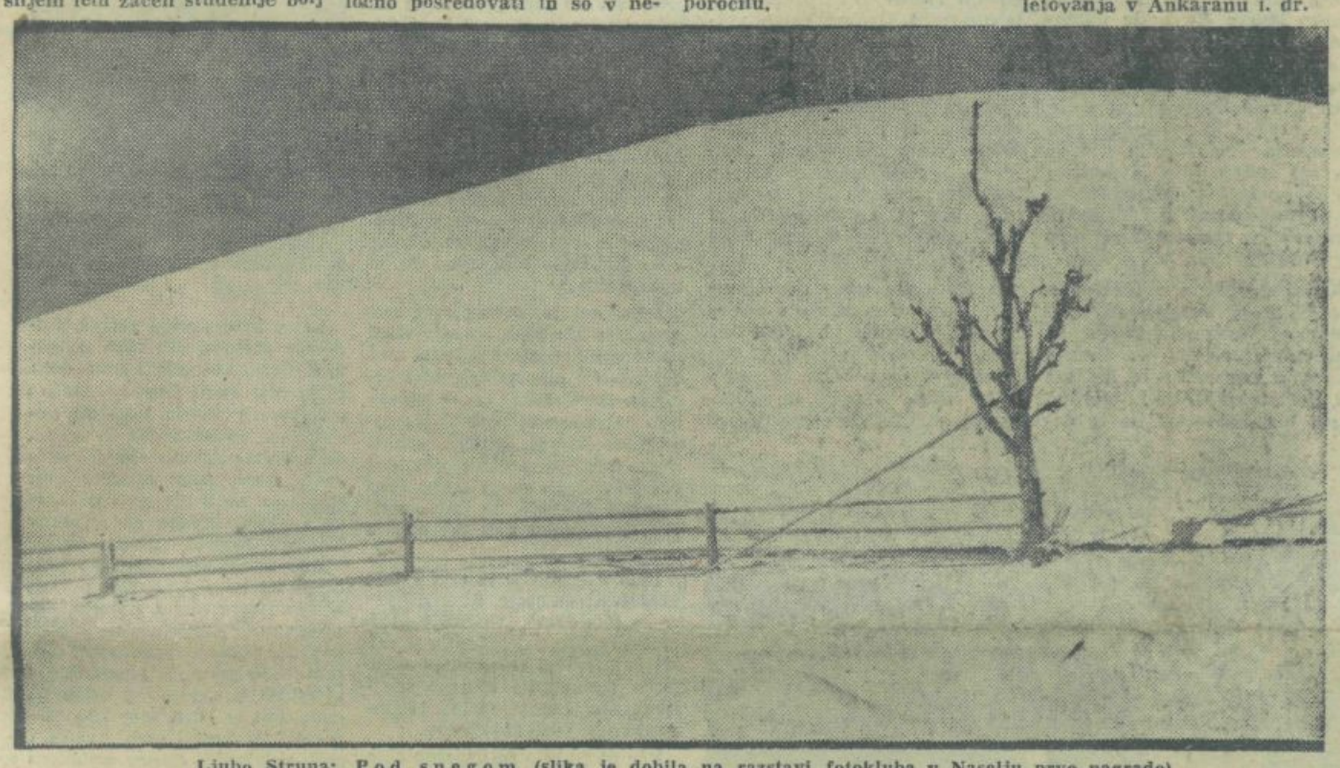

Ljubo Struna: Pod snegom (slika je dobila na razstavi fotokluba v Naselju prvo nagrado)

RAZSTAVA AKADEMSKEGA FOTO KLUBA

LEP USPEH

Akademski foto-amaterski klub »Študentsko naselje«, Ljubljana, ki je eden najbolj delavnih foto klubov v Sloveniji, nedvomno pa eden najboljših študentskih foto klubov v vsej državi je stopil ponovno pred javnost. 19 foto amaterjev študentov je razstavljalo v prijaznih prostorih Študentskega naselja 82 svojih del.

Nedvomno je treba pozitivno oceniti napore tega kluba, ki navzlic dragemu fotomaterialu že več let neumorno seznanja študente s fotografijo. Prirediteji so v programu te klubske izložbe napisali sledeče besede: »Danes si je ob tako silnem razvoju tehnike nemogoče zamisliti intelektualca, ki ne bi imel vsaj nekaj osnovnega znanja s tega področja.« Treba pa je klubu priznati, da gre še dalje, ker goji med svojimi člani tisto vrhunsko fotografijo, ki zahteva od amaterja več kot obvladanje gole tehnike. Zavedajo se, da je treba biti danes, v dobi poplave dobrih fotografij, predvsem originalen ne pa kopirati drugih. To so študentje s svojimi deli dokaj dobro dokazali. Iz razstavljenih slik pa je tudi razvidno, da so se avtorji zavedali, da ocenjuje žirija v prvi vrsti vsebino in je zato le malo slik, ki bi jim bilo očitati, da so po vsebini slabe.

Pri nagrajevanju je žirija izbrala najboljši način t. j. nagrajevanje avtorjev in ne slik, razen ene najboljše. Tak način razdelitev nagrad je na mestu, kadar gre za pregled klubskega dela in oceno dela posameznih avtorjev.

V tehničnem pogledu slike v glavnem odgovarjajo. Prireditelj je napravil dobro potezo s tem, da se je odločil za manjše formate in so zato slike tehnično dosti boljše kot pa bi bile v formatu za mednarodne razstave. Upoštevati je treba, da so bile fotografije napravljene v glavnem s fotografskimi kamerami manjših oz. najmanjših formatov, kjer pa je treba za izdelavo slike v velikosti 30-krat 40, posebno če gre za manjši izrez že izrednega mojstra. Iz razstavljenega materiala se vidi, da hočejo avtorji doseči tudi v tehničnem pogledu napredek, ker srečamo tu in tam še nekatere slike v grafiki, kjer gre za reduciranje na dva oz. tri tone. Pri tem pa prireditelj ni pretiraval, saj je le malo slik izdelanih tako.

Po vsebini so avtorji zajemali v glavnem tisto, kar se vsakdan dogaja okoli njih t. j. študentovsko življenje, njihovo delo in razna njihova udejstvovanja v športu, oddih in razvedrilo. Niso sicer vse slike po vsebini take, mnenja pa sem, da je to polje, na katerem foto amaterji — študentje nikdar ne bodo izčrpali vsega, kar se da zajeti s fotografsko kamero s tem da so lahko vedno originalni in da ni treba pri tem kopirati niti domačih niti tujih mojstrov.

Najboljši avtorji so nedvomno Lojze Čampa, ki razstavlja tudi največ del, dalje Tomo Šibenik, Evald Matejčič, Andrej Pardubski, Ljubo Struna in Franc Uršič. Najtežje je vedno oceniti posamezne slike, ker je zato potrebno več časa in daljšega študija. Po bežnem pregledu pa se mi zdi da so najboljše slike »Brazde pod snegom« avtorja Struna Ljuba, »Pomota« Šibenika Toma, »Bohinjski motiv« Šimenca Staneta, »Zahod ob Savi« Čampa Lojzeta, in »Vzpenjanje« zadnje imenovanega avtorja.

Akademskemu klubu »Študentsko naselje« je treba čestitati, da ne klone pred težavami, ki danes še ovirajo delo foto-amaterjev. Želim, da bi bile take razstave v tem klubu stalne in da bi na njih srečavali vedno več foto amaterjev študentov.

ANKARAN...

Letovanje v Ankaranu se bliža. Organiziranje je prevzel poseben odbor, ki je že odšel v Ankaran.

Nekaj mest je še prostih. Interesenti se lahko prijavijo ali osebno na univerzitetnem odboru ali pa kar pismeno na naslov: Študentski tabor, Koper, Ankaran.

ZBOR ŠTUDENTOV VOLIVCEV NA ARHITEKTURI

ŠE VEDNO OSEM LET?

24. maja je bil zbor študentov-volivcev oddelka za arhitekturo. Po poročilu, ki ga je podal tov. Jakovčič, študentski predstavnik v fakultetnem svetu tehniške fakultete, so študentje zelo zainteresirano razpravljali o nekaterih najvažnejših problemih oddelka.

Novi študijski načrt, ki se pripravlja, določa, da traja študij na tem oddelku pet let. Toda sedaj traja povprečno 7 — 8 let. Študentje so se na zboru volivcev lotili problema, kako urediti študij arhitekture v skladu s predvidenim študijskim načrtom, kako ga torej skrajšati na pet let in pri tem zajamčiti potreben nivo študija.

Ko so iskali vzroke, ki podaljšujejo študij, so ugotovili, da je glavni vzrok v sistemu študija. Prav je, da se oddelek ne omejuje samo na vzgajanje bodočih projektantov ampak da tudi znanstveno deluje v javnosti. Vendar ta povezava znanstvenega in pedagoškega dela ni pravilno izvedena. Drugi inštituti in fakultete imajo svoje inštitute, znanstveno delo je torej v potrebni meri ločeno od pedagoškega. Če pa se znanstveno in pedagoško delo izvajata hkrati, je pedagoško nujno zapostavljeno.

Odelek za arhitekturo ima uveden sistem ateljejev oz. seminarjev ki je sijajen in uspešen, če ga ocenjujemo s pedagoško-teoretičnega stališča. Tak način dela pa bi moral biti pedagoški in ne birojski. Znanstveno delo, ki se namesto v primernem inštitutu izvaja kar v seminarjih in ki temelji na nalogah in naročilih, vezanih na določene roke, na vsak način ovira izvajanje študijskega programa. V seminarjih sicer tudi študirajo posamezne idejne projekte kot predpisan študijski program, toda ta študij po navadi ni deležen enake pozornosti kot znanstveno delo na izvršenem načrtu. Profesor, ki je preveč zaposlen z delom na projektih, se seveda ne more posvetiti dovolj pedagoškemu delu.

Študentje so bili mnenja, da je zato nujno, da se osnuje inštitut katerega delo naj bo ločeno od pedagoškega dela v seminarjih. Temu inštitutu naj bo zagotovljeno potrebno število znanstvenih delavcev in kvalificiranega osebja.

Delo v seminarjih naj se določi s točnim študijskim programom in časom, v katerem naj bo ta program izveden. Študijski program je treba dosledno izvajati, v kolikor bi pa bil v okvir programa sprejet izvršni načrt se pri tem ne bi smel prekoračiti rok, določen za izvedbo programa.

Število študentov je v zadnjem času močno narastlo, seminarjev pa je manj. Da bi bilo omogočeno dosledno izvajanje študijskega programa za vse študente, je potrebno, da se z začetkom š. l. 1957/58 osnuje potrebno število seminarjev. Seminarji naj bi imeli enake pravice, vsak seminar naj bi torej lahko izdajal spričevala za vse kompozicijske predmete. V seminarjih naj bi se oblikoval celoten profil arhitekta-projektanta, kakršnega potrebuje naša družba. Za ožjo specializacijo naj se pa uvede podiplomski študij. Seveda je za redno in uspešno pedagoško delo potrebno zadostno število pedagoškega kadra — profesorjev in asistentov.

S temi ukrepi bi se dalo, kakor upajo študentje, študij arhitekture bistveno skrajšati. Svoje predloge in pripombe, kot so jih izrazili na zboru, so formulirali v sklepe in v resolucijo. Oboje so poslali predstojništvu oddelka, izvršnemu svetu LRS, univerzitetnemu svetu fakultetnemu svetu tehniške fakultete in univerzitetnemu odboru ZŠJ. Prepričani so, da jih bodo pristojni organi upoštevali.

PRIJAVI SE V ŠTUDENTSKO DELOVNO BRIGADO!

Končno bomo tudi mi študentje dobili svoj prostor na soncu — športni park, kjer bomo lahko prav vsi, brez izjeme utrjevali svoje telo. Kako velikega pomena je to za nas, naše športnike in organizacijo, ni treba poudarjati. Pomagajmo graditi, da delo čim prej končamo. Zato pojdimo skupaj na delo, prijavimo se v delovno brigado in pokažimo, da vemo kaj je naša dolžnost. Pokažimo, da v nas še gori ogenj izza slavnih dni delovnih brigad. Naša brigada 120 študentov bo delala od 18. avgusta do 18. septembra po sedem ur dnevno. Po končanem delu pojdemo skupaj na oddih. Prijave (do 20. t. m.) in vsa ostala pojasnila daje Univerzitetni odbor. — Brigadirji nasvidenje!

Izključitve — toda ne zares

V združenje študentov prava je vključena manj kot polovica študentov prava. Toda še s temi ima združenje precej težav. Ne izpolnjujejo namreč niti najosnovnejših obveznosti do organizacije - ne plačujejo niti članarine.

Zato je združenje upravičeno napravilo radikalen ukrep: člane, ki že dalj časa niso plačali članarine, so izbrisali s seznama članov ZŠJ.

Toda združenju se je svojih »vzornih« članov le zazdelo škoda. Zato sedaj sprejmejo nazaj vsakogar, ki se skesa in plača članarino. Kdor je ne bo plačal še letos, bo moral prihodnje leto delati prošnjo, če bo hotel biti spet sprejet v ZŠJ.

V ITALIJO

Univerzitetni odbor počitniške zveze Slovenije bo v drugi polovici julija priredil večdneven izlet v Italijo. Na poti si bodo lahko ogledali znamenitejša italijanska mesta: Benetke, Bologno, Firenze, Rim, Piso, Genovo in Milano.

Ker je izlet za študente, so prireditelj trudi, da bi jim lahko nudil izlet po znatno nižjih cenah kot razna turistična podjetja.

SREČANJA Z LJUDMI

SKOL!

Sprejemnica v bloku V. Na častnem mestu sedi g. inženir Arthur Beijer iz Stockholma. Želel je obiskati naše študentsko naselje in sedaj sedi med študenti. Pogovarjamo se v angleščini in nemščini in kdor je bil kdaj na Švedskem na praksi, pobrska po spominu in ob smehu najde kakšno »švedsko« besedo.

Vzdušje je prijetno in veselo. Ko ga sprašujemo, kako se počuti, se smeji in odgovarja: »Dobro.«

Smeji se tudi, ko mu s slivovko nazdravljamo: »Skol!«, on pa nam: »Na zdravje!«

*

Kdor je bil že kdaj na Švedskem na praksi, so njegovi papirji gotovi šli skozi roke g. Beijerja. Nek študent iz bloka II se ga še dobro spominja, le g. Beijer se ga težje spomni.

Gosp. Beijer je inženir elektrotehnike in je član predsedstva švedske industrijske zbornice. Toda on živi le za svetovno organizacijo IAESTE (Mednarona organizacija za izmenjavo študentov tehnike). Je genialni sekretar IAESTE in predsednik švedskega nacionalnega komiteja IAESTE. Organizacija organizira prakse za študente agronomije, gozdarstva in tehnike.

G. Beijer je »oče« te organizacije. Že takoj po vojni se je ukvarjal z organiziranjem praks za tuje študente. Svoje delovanje je vedno bolj širil, dokler ni leta 1948 ustanovil organizacije IAESTE in s tem uresničil svoj sen. Članice organizacije IAESTE so skoraj vse države sveta, od ZDA do Indije. IAESTE je izrazito nepolitična, samo strokovna organizacija. Dokaz za to: Izrael je član organizacije že precej časa, letos pa bo sprejet tudi Egipt. Vzhodne države niso članice, pač pa se za vstop v zadnjem času zanima Poljska.

*

Toda g. Beijer nam ni pripovedoval samo o tem. Pripovedoval nam je o vsem mogočem: o življenju študentov, o svoji domovini...

V spomin na obisk v Sloveniji so mu študentje podarili lep, v usnje vezan album s slikami Slovenije, predvsem krajev, ki jih je že obiskal ali ki jih še bo: Postojna, Logarska dolina, Bled itd.

To priložnost smo izrabili in ga vprašali, kako se počuti pri nas, ko je to vendar njegov prvi obisk v Jugoslaviji.

— Zelo sem vesel sprejema, je dejal, ki sem ga bil deležen v Jugoslaviji. Jugoslavija je namreč še vedno dežela, ki je nismo navajeni obiskovati in o kateri še vedno premalo vemo.

To, kar sem videl v teh dveh dneh, je napravilo name velik vtis. Doma ne bom mogel opisati prijaznega sprejema, ki ste mi ga pripravili, kakor tudi ne vašega velikega zanimanja ne samo za IAESTE, ampak tudi za mojo deželo, ki je sicer manjša kot Jugoslavija, ji je pa v marsikaterem pogledu podobna.

Da bi lahko opisal vaše lepe pokrajine, bi moral biti pesnik; zato moram to žal prepustiti drugim. Že takoj v začetku sem dobil vtis, da so vaši ljudje zelo prijazni in moram reči, da je bil večer, ki sem ga preživel z nekaterimi vašimi študenti, eden najlepših v mojem življenju.

Vprašali smo ga tudi, kako glede na delo jugoslovanskega nacionalnega komiteja IAESTE.

— Jugoslavija je sicer članica šele od leta 1952. Imam vtis, da so vse države-članice naše organizacije zelo zadovoljne z delom jugoslovanskega IAESTE. Sicer je še nekaj načelnih vprašanj, ki jih nameravam urediti v Beogradu. Mislim, da je le malo dežel, ki bi v daljšem času dosegle tako urejeno izmenjavo kot jo je imela Jugoslavija že od vsega začetka.

Naša podjetja zelo rada sprejemajo jugoslovanske študente in so z njimi zelo zadovoljna.

— Kako pa so vaši, švedski študentje, zadovoljni pri nas, je bilo naše naslednje vprašanje.

— Lahko rečem, da gredo v Jugoslavijo skoraj vsi študentje gozdarstva, ki sploh gredo na prakse v inozemstvo. To je najbolše zagotovilo, da so pri vas zadovoljni.

Važno je, je dejal, da študentje, ki gredo na prakse v inozemstvo, poleg tega, da se strokovno izpolnjujejo, spoznavajo tudi tujo deželo in njen način življenja. Seveda ne smejo pričakovati, da je v vseh deželah enak sistem praks; vsakemu sistemu se morajo prilagoditi.

*

Tu je razgovor spet prešel v pripovedovanje o najrazličneših zanimivostih. Ob koncu obiska si je g. Beijer ogledal še nekaj prostorov v bloku. Poslovili smo se s prisrčnimi »nasvidenje« v vseh mogočih jezikih in simpatični Sved se je odpeljal na pristno slovensko večerjo — žgance z mlekom.

Franc Uršič: V razpoloženju (z razstave foto kluba v Naselju)

Zgledna skrb

V našem »inštitutskem mestu«, kjer kakor gobe po dežju rastejo novi inštituti, so letos dogradili stavbo, v kateri sta dobila prostore inštitut za elektroniko in odsek za šibki tok oddelka za elektrotehniko.

Obiskali smo prof. dr. ing. Dušana Lasiča, znanstvenega vodjo inštituta za elektroniko in profesorja na odseku za šibki tok.

Pogovor se je pričel v njegovi sobi. Pripovedoval je o gradnji stavbe, za katero je izdelal idejni projekt on sam, nato pa je začel govoriti o študentih.

— Z našimi študenti se da zelo lepo delati, je pa neka razlika med današnjimi študenti in med študenti prvih povojnih let. Sedaj se kaže prehod k bolj rednemu študiju in večja izravnanost med študenti. Sedaj gre študentom za to, da čimprej dokončajo, v nasprotju z njimi pa so prejšnji študentje študirali tudi po 8 let. Seveda so jim to mnogi očitali, toda neupravičeno. Ti študentje so bili v službah po podjetjih in inštitutih. Lahko rečem, da brez teh požrtvovalnih študentov slovenska radioindustrija še ne bi bila tam, kjer je.

Nato nam je tov. Lasič razkazal stavbo.

— Pokazalo se je, da je urejen prostor predpogoj za uspešno delo. Glejte, prej o tem ne bi mogli niti sanjati, je dejal in kazal aparate in poizkuse. Delo je sedaj že v polnem teku.

— Pri projektiranju šolskega dela stavbe, je pripovedoval, ko nas je peljal proti predavalnicam, sem posvečal največ pozornosti študijskim sobam. Zdelo se mi je, da je osnovni pogoj, da imajo študentje potrebne ugodnosti pri študiju.

Ko smo stopili v študijsko sobo, smo bili presenečeni. To so najbolje urejeni prostori za študente na naši univerzi. Študijske sobe so tri, za vsak letnik po ena. Vsak študent ima svojo pisalno mizo s predali. Tudi predavalnico ima vsak letnik svojo. Poleg tega pa imajo študentje na razpolago še posebno družabno sobo. Študentje so navdušeni, saj so prejšnji prostori v baraki bili še najbolj podobni hlevu.

Od tu nas je tov. Lasič peljal še v inštitut.

— Mnenja sem, je dejal, da je dobro, če se osnujejo posebne celice, študijske enote: profesor, asistent, študenti, ki bi se ukvarjale s študijem določenega sektorja znanosti. Da je tak način uspešen, dokazuje prav inštitut za elektroniko, ki se je razvil iz prav take študijske enote.

Razkazal nam je lepo urejene prostore inštituta, ki so skoraj vsi opremljeni z doma, v inštitutu izdelanimi aparati.

Ob slovesu smo mu lahko želeli le čim več uspehov pri nadaljnjem razvoju inštituta kakor tudi odseka za šibki tok.

ČRNO NA BELEM

TO SE PRIPETI SAMO...

...na ljubljanski univerzi. Ko je pred nedavnim umrl prof. dr. Kelemina, je katedra za germanistiko na filozofskem oddelku PMFF ostala brez predstojnika in brez profesorja.

Predstojniško mesto je prevzel prof. dr. Grad, profesor na romanistiki. (Čeprav se zelo trudi, da bi uredil probleme na katedri, čudežev čez noč vendarle ne zna delati.) Toda študente so prepustili in zaupali »žalujočim ostalim« — dvema asistentoma in šestim lektorjem, od katerih pride g. Webster v Ljubljano le vsakih štirinajst dni.

Lektorji poučujejo jezik. S književnostjo se ukvarjajo le mimogrede, ker to pač ni njihova naloga. Temeljitejši je le lektor Webster, ki sta mu pa dve leti za Shakespearea še premalo. Asistenta imata nekaj vaj iz književnosti. To je vse.

Študentje so že večkrat zahtevali, da je treba študij germanistike na naši univerzi zboljšati, da se morajo uvesti redni kurzi iz nemške in angleške književnosti itd. Te pripombe ni nihče niti skušal upoštevati. Kriza na germanistiki — s tem se fakultetna uprava nikoli ni ukvarjala. Zato ni slučaj, da je germanistika v Ljubljani trenutno »na psu«.

Da s študijem na germanistiki nekaj ni v redu, se je nekaterim končno le posvetilo. Zato je izpitna komisija, ki je sedaj prevzela izpite, napravila radikalen korak — izpitni kriteriji so strožji! Kdor hoče, naj gre, rabimo le resne študente...

Sijajno! Sreča je v tem, da nihče ne postavlja nikakih kriterijev pouku, ki so ga študentje germanistike deležni. Dokler bodo našo germanistiko rinili naprej le lektorji, bo to le nekoliko zahtevnejša srednja šola.

Sicer pa: če je šlo doslej z enim profesorjem, zakaj bi si sedaj umišljali celo vrsto profesorjev za vse mogoče: za književnost, historično slovnico itd. In res ne izgleda, da bi se jeseni pojavil na germanistiki celo kak profesor. Postopek za sistematizacijo in razpis predavateljskih mest je v teku. Fakultetno upravo pa lahko le sprašujemo, zakaj ni tega storila že zdavnaj, saj je že precej časa vedela, da namerava letos prof. dr. Kelemina v pokoj.

Še to: fakultetna uprava je že večkrat potolažila sebe in študente, češ saj profesor nemščine in angleščine v srednji šoli ne potrebuje toliko znanja književnosti, kolikor bo pa rabil, si bo lahko sam še vedno pridobil. Važno je le, da obvlada jezik.

Kdor si zastavlja preskromne cilje, pač nikoli ne bo ničesar dosegel.

JUGOSLOVANSKA ŠTUDENTSKA KRONIKA

● KARNEVAL V JESENI

Pisali smo že o pripravah za študentski karneval v Beogradu, ki je nameraval biti v maju. Toda po daljši razpravi je univerzitetni odbor odločil, da zaradi prenatrpanosti dela v maju in zaradi pomanjkanja časa, prestavi karneval beograjskih študentov do jeseni. Karneval bo tako prestavljen na začetek prihodnjega šolskega leta in bo nekakšna proslava ob začetku in prihodu novih slušateljev na univerzo.

● KONCERT ANSAMBLA NARODNIH PESMI IN PLESOV

Pred kratkim je ansambel narodnih pesmi in plesov študentskega KUD »Slobodan Princip-Seljo« priredil v Sarajevu uspeli koncert. V naslednjih dneh pa je imel več koncertov v Dubrovniku za turiste.

NAŠI PROBLEMI

Natezalnica zmogljivosti

Velika mednarodna združenja in mnogi nacionalni zbori zdravnikov so postavili v ospredje vprašanje, ki se je drugod spremenilo v protest proti zasužnjevanju človeka, uklenjenega v najvišje dosežke tehnike in znanosti, podrejenega popolnoma zakonitosti današnjega enostranskega razvoja človeka. V medicini so se takšni protesti največkrat pojavili v vrstah zdravniškega naraščaja na raznih medicinskih šolah in univerzah, ki zaradi vedno večjih bremen, ki so padala na račun njegove strokovne izobrazbe, ni mogel vzdržati teže zahtev in surove oblasti pri strokovni vzgoji. Ta natančnost in izraba vsakega prostega časa v prid ozke strokovne razgledanosti, je v današnji dobi pogostokrt povzročila hude spore in razprave. Zadnji čas se razprave med mladim medicinskim naraščajem, ki študira na univerzi, najbolj pogosto sučejo okrog vprašanja, kakšen smisel ima pravzaprav takšen enostranski poudarek strokovne izobrazbe, ki mladega človeka vpreže in zaposli do iznemoglosti in kam to vodi. Ali je mogoče postati dober strokovnjak in zdravnik brez povezanosti z življenjem v vseh njegovih oblikah?

Odgovor na nekatera podobna vprašanja je dalo lanskoletno posvetovanje študentov medicine v Leningradu, ki so obširno in na splošno precej razpravljali o problemih medicinskega študija. Tudi pri nas so lansko leto v Beogradu poznavalci medicinskega študija in znanosti našli skupen jezik in neke rešitve, ki bi v doglednem času lahko dale zanesljivejše uspehe in precejšnjo razbremenitev pri študiju, ki je pri nas zadnja leta že pretirano obremenjen z obširno snovjo in slabimi pogoji pri vajah in nevzdržnimi razmerami pri delu na fakulteti.

Kadar govorimo o problemih medicinskega študija na naši univerzi, moramo vedeti, s kakšnimi problemi se srečuje današnja generacija in kaj vse od nje zahtevajo. Da bi bila kos vsem tem zahtevam, se je današnji študent medicine moral odpovedati tistemu, čemur pravimo širjenje kulturnega in splošno izobraževalnega obzorja, leposlovna knjiga, gledališče, film, šport in razvedrilo. Dovolj bi bilo napraviti anketo o splošni razgledanosti študenta medicine in dobili bi predstavo o liku današnjega medicinca. Brez sramu lahko povemo, da bi takšna anketa dala verjetno slabše mnenje o ljudeh, ki jim sedanji študijski načrt ni odmeril časa za počitek in kulturno razvedrilo, kakor ga večina ima.

Današnji medicinec ima tri vrste težav. Najprej je tu bojazen za vsakega, ki se odloči za študij medicine, in sicer: ali bo sploh mogel slediti delu na fakulteti in uspešno dokončati študij? To je težava psihološke narave, ki pa zaradi pomanjkanja prostorov in pomožnega učnega osebja dobi realna tla. Večina zaradi neurejenih razmer na fakulteti in pri slabih pogojih dela ne more pravočasno opraviti izpitov in vaj, zaostane pri delu in edini izhod iz te slepe ulice je prepis na drugo fakulteto. Na drugi strani pa je tudi slaba pripravljenost začetnikov in nepoznavanje visokošolskega dela spravilo marsikaterega slušatelja že na rob propada, iz katerega se je pozneje le težko izvleči, kajti študij medicine zahteva od novinca, da pljune v roke že na začetku in se delu hitro prilagodi. Kdor temu ni kos, odpade. Tako je na primer v šrudijskem letu 1954-55 odpadlo v prvih dveh letnikih 63 odstotkov slušateljev. Če upoštevamo, da ni bilo načrtnega odstranjevanja, je treba odgovornost za to pripisati objektivnim pogojem pri študiju. Prostori, ki jih fakulteta uporablja, so zastareli, neustrezni in mnogokrat ne zadovoljujejo osnovnih higienskih zahtev. Tako so razni laboratoriji v podstrešnih skladiščih, knjižnice služijo tudi za prostor za vaje s študenti in večina prostonov, ki služijo za vaje, nima predpisanih instalacijskih naprav in ogrožajo osebje in stavbe. Demonstracije večjemu številu slušateljev v nekaterih klinikah niso mogoče. Razen pomanjkanja prostonov tudi problem pomožnega učnega osebja ni nič boljši. Na 140 slušateljev anatomije odpade 1 asistent, ki pri takšnem številu ne more opraviti svojega dela tako, kot bi ga moral, da bi imeli slušatelji od tega neko korist in pomoč.

Druga vrsta težav dopolnjuje prvo in še v večji meri vpliva na uspeh študija. Izvirnih slovenskih študijskih knjig ali pripomočkov, po katerih bi slušatelji lahko pripravljali izpite, skoraj ni. Teh pomanjkljivosti ni lahko odstraniti, ker so stroški za natisk zdravstvene knjige pri nas zelo visoki, sredstev za to pa primanjkuje. Tudi predavatelji se ne zanimajo dovolj, da bi to vprašanje zadovoljivo rešili. Včasih so edini učni viri in pripomočki zapiski s predavanj in tuja strokovna literatura, knjige, napisane v tujih jezikih, ki jih večina slušateljev ne obvlada tako dobro, da bi lahko snov brez težave in zamudnega dela črpala iz njih. Za nekatere novince so že knjige, natisnjene v cirilici, precejšnja ovira.

Tretja vrsta težav, ki jih pozna povprečen študent medicine, je njegov socialni položaj med študijem. Ko govorimo o teh vprašanjih, moramo vedeti, da si študent medicine z lastnim zaslužkom ne more zboljšati svojih življenjskih pogojev, ker dela ves dan na fakulteti in lahko izkoristi samo noč. Pri današnji organizaciji zdravstvene službe tudi zdravstvene ustanove in posamezni okraji ne kažejo več toliko zanimanja za zdravniške kadre, kot je bilo to prva leta po vojni, tako da večina slušateljev v nižjih letnikih ostane brez štipendij, s skromnimi mesečnimi dohodki. Višina povprečne štipendije je na tej fakulteti precej nizka. Znan je primer, da je neki slušatelj šele po 36 prošnjah za štipendijo dobil končno pozitiven odgovor iz Zagreba. Naj navedemo še, da se večina preživlja z otroškimi dokladami, in da so cene strokovnih medicinskih knjig izredno visoke.

Z novim študijskim načrtom, ki so ga pred kratkim izdelali na medicinski fakulteti, bi radi odstranili dosedanja nasprotja in napravili študij medicine znosen. Brez barikad in pregrad. Seveda so to pozitivna prizadevanja. Toda že velikokrat se je o tem govorilo in povprečen medicinec je postal precej imun do raznih obljub in rešitev. Njega žulijo težave in študij, ki se podaljšuje.

Z otvoritve razstave foto kluba v Naselju

IZ RAZGOVORA S FRANČKOM KNAFELJCEM, PREDSEDNIKOM CAK

Študentje se srečujejo z življenjem

O ŽIVLJENJU, DELU, težavah in uspehih — pokrajinskih študentskih klubov pišemo bolj malo. Vendar je prav, če kdaj pa kdaj vsaj skromno pokukamo v njihovo dejavnost.

Gotovo bi se našle v delu teh klubov takšne organizacijske oblike, ki bi jih bilo vredno prenesti ali pa vsaj primerno prilagoditi v kakšnem drugem klubu.

Ker je bilo teritorialno področje organizacije ZŠ preobširno, nismo mogli pričakovati uspešnega dela, zato je prišlo leta 1952 do razcepitve dela ZŠ na pokrajinske študentske klube. Prav takrat je bil v Celju ustanovljen celjski akademski klub (CAK), ki pa se je prav razživel šele jeseni naslednjega leta. Prvotno je bilo v klubu včlanjenih sto študentov. Delo samo je bilo sprva zelo otežkočeno, predvsem zaradi tega, ker so morali študentje sami poiskati primerne organizacijske oblike, dokopati se je bilo treba do izkušenj itd.

Delo se je precej razgibalo spomladi leta 1954, ko so v CAK ustanovili razne komisije, med katerimi je bila najmočnejša socialno-ekonomska, ki je posvečala največ skrbi politiki štipendiranja. Zaradi svojega uspešnega dela je prejela komisija več pohval, da pa je lahko tako uspešno delovala, je imela svojega zastopnika tudi pri okraju in občini.

Delo v klubu je iz leta v leto kvantitativno raslo. Študentje so se udeleževali najrazličnejših delovnih akcij, delali so v dramski in literarni skupini, posebno se je razmahnilo športno udejstvovanje. Letos šteje celjski akademski klub 250 članov.

Ker pa je bilo za uspešno delo tudi celjsko področje preobširno, je CAK pristal na ustanavljanje krajevnih študentskih sekcij, med katerimi je sedaj prav uspešna laška. Največje težave ima klub s finančnimi sredstvi, ki so skromna — kot povsod drugod. Lani so dobili 150 tisoč dinarjev (iz proračuna občinskega ljudskega odbora), ki so jih porabili za štipendiranje oziroma podpore.

Celjski akademski klub je po številu članov — ki niso le člani na papirju — najmočnejši v Sloveniji. Študentje skrbe za povezavo z vajenci, srednješolsko mladino ter aktivi mladih zadružnikov. Lani je prišlo do tesne povezave med člani CAK in vajenci, ko so študentje organizirali najrazličnejša predavanja za vajensko mladino. Srednješolcem pomagajo pri folklori, kulturnem delu, pripraviti pa nameravajo tudi predavanja o izbiri poklicev.

Franc Knafelj, predsednik CAK

Letos nameravajo celjski študentje posvetiti vso skrb lastnemu ideološko-političnemu delu. Pripravili bodo debatne večere (verjetno v klubu ljudskih poslancev), potrudili pa se bodo, da bodo vzpostavili čim tesnejše zveze z delavsko mladino ter skupno z LMS ustvarili povezavo z aktivi mladih zadružnikov Kozjega, Rogaške in Šmarja.

Ker mineva letos ravno petdeset let od ustanovitve prvega študentskega kluba v Celju, nameravajo študentje ta jubilej kar najsvečaneje proslaviti. Jeseni bodo priredili akademijo z umetniškim sporedom, izdali pa bodo tudi brošuro, kjer bodo zapisani spomini vseh velikih mož, nekdanjih članov celjskega študentskega kluba.

Poleg tega imajo še nekaj načrtov, ki jih nameravajo v kratkem realizirati. Organizirali bodo delovne akcije za odstranjevanje divjega hmelja, za regulacijo hudournikov ter reke Pake, prav tako pa bodo tudi pomagali pri gradnji ljudskega kopališča v Celju.

Najuspešnejša oblika dela članov CAK do sedaj pa je bila prav gotovo povezanost študentov z raznimi društvi, kot n. pr. študentov prava s starimi pravniki itd. To je tudi prav, da študentje čimprej začno spoznavati življenje, ki jih čaka.

Pred nedavnim so bili tudi študentje tisti, ki so predlagali, naj bi v Celju ustanovili nekakšen klub javnih delavcev in so sami v veliki meri prispevali k razpravljanju o tem.

nak

MACHIAVELLI IN NJEGOV POMEN DANES

Nihče ne more razumeti Machievellija in njegovega nauka danes, niti objektivno oceniti njegov pomen in važnost, ne da bi ga upošteval predvsem kot vnetega italijanskega patriota, ki je močno občutil nesrečo svoje dežele in ji na nek način skušal pomagati. Na drugi strani pa se ne moremo izogniti dejstvu, da je bil tipičen predstavnik svoje dobe v intelektualnem, kulturnem in moralnem, ali bolj točno v »amoralnem« pogledu. Bil je produkt renesančne Italije in je poskušal racionalizirati in kodificirati način mišljenja in obnašanja v prid možnemu rešitelju Italije, Lorenzu de Medici.

Kot vse velike osebnosti njegovega časa, je bil tudi on močno skeptičen glede katoliške cerkve in njene politične in moralne vloge v italijanskem življenju. Zaradi tega si je začal nalogo, prilagoditi ideje Grkov in Rimljanov novemu času in okolju.

Še več. Ne smemo pozabiti, da Machiavellija ne smemo soditi samo po dobrem ali slabem glasu, ki si ga je pridobil z Vladarjem, katerega lahko smatramo za prvo abecedno knjigo »realne politike«, temveč tudi kot avtorja Razgovorov in Umetnosti vojskovanja, v katerih je izoblikoval veliko svojih najbolj iskrenih in »nemoralnih« idej in izrekov.

Šele ko vse to upoštevamo, se lahko povrnemo na analizo njegovega Vladarja, kjer raziskuje različne načine, s katerimi se lahko pride do oblasti, kako lahko to oblast vzdržujemo, pa tudi izgubimo.

Najmočnejši vtis, ki nam ga zapusti branje Machiavellijevih del je, da smatra uspeh za edino merilo in vzor vse politične aktivnosti.

Machiavelli trdi, da, če smo prepričani v svoj cilj, potem nam sredstvo za dosego tega cilja daje že samo okolje in zahteve situacije. Še več, on predlaga, da se potem ta sredstva znanstveno in empirično določa in zatrjuje, da če smo si enkrat izbrali svoj cilj, potem nam nič ne sme omajati vere in odločnosti. Ne glede na vse žrtve in kakršne koli moralne ovire, je treba izvršiti zadano nalogo.

Gotovo ne bo odveč če tu dodamo, da je glavna tema te njegove knjige tako imenovana »efektivna resnica« (La verita effectuale) kar pomeni, da njega zanima predvsem to kar se dejansko dogaja in obstaja in ne to, kar bi mi želeli ali pa si predstavljali, da se dogaja.

Machiavelli je prvi učitelj političnega realizma, ki obravnava svoj predmet na stvaren in koristen način in zagovarja večjo gibčnost.

Zdi se, da je bil Machiavelli mnenja, da je človeška natura v celoti pokvarjena in nesposobna za vse druge motive in principe razen uživanja. Ljudje se bojijo in obožujejo silo in iščejo ugodje in dobiček. To nizko mnenje o ljudeh je združeno s trdim nezaupanjem v idejo ali celo možnost napredka. Vse to pa se v celoti ne sklada z najnovejšimi ugotovitvami o naravi in karakterju ljudi. Z eno besedo, taka mnenja so preveč enostavna in preveč dogmatična, da bi mogla biti resnična. Zadnji dve vojni nam dajeta obilico dokazov in primerov o nepotvorjeni pripravljenosti človeka na samožrtvovanje, na vdanost in zvestobo domovini itd.

Nesporno daje Machiavelli prevelik poudarek vlogi osebnosti, pa čeprav je ta še tako velika in pametna, kot edinega ustvarjalca zgodovine. Za njega so ljudske množice samo material, ki služi tem ljudem za dosego njihovih ciljev.

Celo Bismark je moral priznati na svoja stara leta, »da okolje močneje vpliva na človeka, kot človek na okolje«. Veliki ljudje seveda lahko vplivajo na zgodovino in njen potek, ne morejo pa je ustvarjati. Čeprav se je Machiavelli zavedal mnogih velikih napak, ki so jih zagrešili veliki ljudje pri »ustvarjanju« zgodovine po svoji volji, je vse to seveda raje pripisoval slabi sreči, kot pa enostavno dejstvu, da je ta vrsta dejavnosti nemogoča. S tem je popolnoma zanikal naravne zakone in pouk, ki ga lahko najdemo v zgodovini in uporabimo pri današnjih problemih. In kar je najvažnejše, danes ne more nihče, niti diktator, zanemarjati »volje naroda« v njenem najširšem smislu.

Danes morajo resni politiki, kot to uči Lenin, začeti tam kot mase in voditelji revolucionarnih partij se ne smejo izolirati pred množicami, sicer bodo prej ali slej uničeni, ali pa bodo sami uničili revolucijo. Stalin je za vse to blesteč primer. Na vsak način mora nastati tak odnos, da voditelji delajo v največji meri za ljudske množice. Danes že ni več stvar razpravljanja trditev, da morajo pravi voditelji in državniki ne samo voditi, temveč predvsem izoblikovati in izražati v dejanjih splošna mnenja in težnje svojih državljanov.

Celo Hitler in Musolini sta morala paradirati pred svojimi podaniti kot psevdosocialista in naprednjaka.

Negativna, neplodna vloga države, tudi če temelji na laisse-faire principu devetnajstega stoletja, je nesprejemljiva v večini modernih držav.

Marsikdo bo dejal, da smo krivični do Machiavella, kajti on sam je v Razgovorih poudaril, da je v dokončni analizi »glas ljudstva glas božji« in da se s samo uporabo surove sile v politiki lahko pridobi državo ne pa slave in ugleda. Vse to pa je v očitnem nasprotju z vsemi njegovimi prejšnjimi trditvami v Vladarju. Težko je verjeti, da bi Machiavelli pozabil na tako staro in obraljeno resnico, da je skoraj nemogoče dati nadarjeni osebnosti veliko, neomejeno moč in odgovornost in pričakovati od nje, da je ne bo zlorabil, posebno če gre za osebnosti in ne za načela.

V njegovi formulaciji je država, kar je prirejen sinonim za vladarja, osvobojena vseh moralnih in etičnih norm ko »koeksistira«, da uporabimo ta moderen izraz, z drugimi državami. Vse osebnosti so ji podrejene in ji morajo služiti tako, kot to ona hoče.

Kot edino merilo za državno suverenost jemlje njeno vojaško moč, v najbolj dobesednem smislu, kar se nam zdi zelo ozko in neprimerno za današnji čas. Čeprav se v teoriji z njim lahko strinjamo, da edino država, ki se je možna sama ohraniti pred kakršnimkoli napadom, ne da bi iskala pomoč pri drugih, uživa popolno suverenost in neodvisnost, je v praksi vendarle drugače. Če vzamemo njegovo definicijo dobesedno, potem bi to pomenilo, da sta danes na svetu samo dve, ali če smo velikodušni, samo tri sodobne države popolnoma suverene — ostale so ali sateliti ali pa klienti »Velike trojice«, v najboljšem slučaju pa uživajo neke vrste nevtralnost po njihovi milosti, ali pa so rezultat zelo zapletenega ravnovesja sil. Že zopet vidimo, da Machiavellijevi nazori zadovoljujejo samo del vprašanja o suverenosti držav in da v končni analizi državna suverenost ni odvisna samo od vojaške, temveč tudi od ekonomske moči, od družbene enotnosti, moralnih in duševnih vrednot in seveda tudi od volje, da živi kot posebna državna bitnost.

Nedaven razvoj v Sovjetski zvezi je najboljši dokaz za to. Na prvi pogled izgleda neverjetno, vendar lahko rečemo, da je ta ogromna država dosti bolj ogrožena od znotraj zaradi pritiska različnih nerešenih družbenih sil in problemov, kot pa od pritiska od zunaj. Kljub dejstvu, da je, ali če hočete, da je bila pod oblastjo močnega in odločnega — lahko bi skoraj rekli machiavellističnega vodstva, ki je poznalo svoje končne cilje in je bilo za dosego teh ciljev brezobzirno in neusmiljeno — je danes SZ zopet v stanju gibanja in oživljanja starih revolucionarnih idej.

Ljudje, delovne množice, nikakor niso samo predmeti namenjeni ciljem države, temveč predvsem samim sebi. Država ni sama sebi namen, temveč samo sredstvo za obogatitve človeškega življenja. Moč države in njena enotnost sta odvisna predvsem od tega, kaj je storila za to obogatitev.

Seveda so ljudje, ki trdijo, da je bil Machiavelli samo predhodnik in odkrit zagovornik določenih sil, ki živijo v današnjem svetu. Lahko gredo še dalje in nam izsiljo priznanje, da vsak človek, ki si z vso strastjo in močjo želi doseči svoj cilj, postane pogosto slep za žrtve in tako postane nezavedno Machiavellijev učenec.

Nihče ne bo zanikal, da v prevratnih in težkih časih politično uspe tisti, ki se drži pravila »tout ce que la politique commande, la justice l'authorize«. Toda tudi ti ne morejo trditi, da je to najboljša pot za uspeh, kajti uspeh, ki sloni samo na surovi sili, je zelo kratkotrajen in nezadovoljiv.

Ob zaključku naj ponovimo, da je Machiavellijev Vladar v veliki meri »le livre de circumstances« in da njeni nauki v našem, dvajsetem stoletju niso več za »zmerom in povsod«. Naše življenje in njegovi problemi so preveč zapleteni in jih ne moremo neusmiljeno reševati s kombinacijami sile in »gojufije. Saj je celo mojster sam v svojih Razgovorih priporočal usmiljenje in plemenitost za dosego političnih ciljev.

rago Čop

BERLIN — *mesto, ki je kakor otok*

Nobenega dvoma ni, da je Berlin izredno mesto. V polpretekli zgodovini je bilo simbol vsega tistega, kar je bilo sovražno svobodoljubni Evropi, svobodoljubnemu človeštvu, danes je kakor simbol in neposredni izraz napetosti med obema ideološko-vojaškima blokoma. Berlin je eno najzanimivejših mest sodobnih dni.

Tako čuti tujec, ko pride tja na obisk. Po širokih ulicah drve avtomobili. Nebo je sinje in pomladni veter budi prvo zelenje v vejah. Nekje razstreljujejo ruševine. Nedaleč stran rastejo nebotičniški stanovanjski bloki in med njimi drevje, med drevjem pa moderni cerkveni zvonik — trije vsak sebi obrnjeni oglati stebri. In večni nemir širokih cest. Tujec hodi po širokem pločniku Ulice 17. junija, skozi park, kjer so nekoč rasla košata drevesa, pa jih danes ni več, ker jih je podrl topovski ogenj v poslednjih dneh velike vojne, hodi in čuti, kako se ne more iztrgati predstavam, spominom in času... Nekje daleč, ob koncu več kilometrov dolge ulice, obdane z novo zasajenimi drevesci in grmičjem, stoje Brandenburška vrata. Tam je najznačilnejši del meje med sektorji: »You are leaving...« in malo kasneje: »Vy vyežaete...« Sredi Potsdamskega trga se z rokama ob bokih sprehaja vzhodnonemški policist, oblečen natanko tako kot ruski vojaki, edinole v zeleno. Deset metrov vstran stoji ob robu pločnika zahodnoberlinski policaj, z rokama prekrižanima na hrbtu. Stoji in je brez dela. Nad njim se dviga visoka železna konstrukcija za svetlobna poročila. »Poročila iz svobodnega sveta,« piše na majhni tablici. Na drugi strani obmejne ograje je na drogu pritrjen zvočnik. »Poslušajte radijska poročila iz svobodne demokratične Nemčije,« hrešči skozi membrano, ko utihne koračnica. Toda nihče ne posluša, nihče ne gleda, nihče se ne ustavlja.

Tujec pa gre preko meje. Nihče se ne zmeni zanj; obmejni policisti ustavljajo kvečjemu avtomobile. Leno vleče noge po prašni dolgi cesti, med ruševinami, pod žgočim pomladnim soncem. »Tam, na oni strani,« so mu pravili poprej, »tam je teror, tam je strašno...« Zdaj stopa tja in presoja sam. Ljudje so oblečeni kot običajno. Ulice so puste, zde se prazne in žalostne. Morda zaradi sonca in pač zavoljo tega, ker je malo prometa, veliko manj kot na zahodni strani. Toda terorja — ni. Tudi vsiljivih propagandnih plakatov in parol, ki se zde ljudem na zahodu najgroznejše, ni videti nikjer. Res pa je, da je v četrti nekdanje berlinske aristokracije in velikih gledališč — dandanes tišina. Kako je neki bilo včasih? Kako bo nekoč? Ne le s tem Berlinom in njegovimi ulicami, ki na eni strani rasto po idealih zahodnih, na drugi po idealih moskovskih arhitektov, pač pa s temi ljudmi, z vso Nemčijo, to deželo, ki ji ne moremo odpustiti, kar je zakrivila, pa ji vendarle želimo, da bi našla pot med narode, ki si pišejo pozitivno zgodovino, ki si žele miru in življenja.

Dandanašnji je Berlin mirno mesto. Res zelo veliko grade toda nič vznemirljivega ni mogoče doživeti. Nič romantične napetosti iz filmskih zgodb o Berlinu, nič eksplozij in zračnih mostov, nobenih demontaž in strašnih meja in dih zadržujočih noči več. Tovarne, stanovanjski bloki, ceste, promet, velike in majhne trgovine, neznansko število kinematografov in gledališč, življenje in — zgodovina. Zgodovina, ki je zapustila priče na vsakem koraku, pa vendarle ljudje zelo poredkoma govore o njej, kot bi se izogibali spominom. Govore pa včasih o bodočnosti. O ponovni združitvi. »Mi smo se že vdali,« pravijo nekateri, starejši, »ne bomo je dočakali.« Toda mladi so pogumnejši. »Ko bo prišla, bomo morali veliko delati,« pravijo, »veliko delati, zelo veliko.«

Tujec gleda in posluša, pritrjuje in dvomi. »Morali boste predvsem veliko popustiti«, si misli potihoma.

Nad Berlinom pa sije sonce. In tako je kljub vsemu — lepo mesto. »Je mesto«, pomislim včasih, »kjer se utegne nova vojna pričeti ali pa zatreti v kali«. Je izredno mesto...

Študentje — v zahodnem Berlinu jih je okoli 15.000 (vzhodnoberlinskih univerzitetnih razmer, žal, ne poznam natanko, saj sem imel samo priliko, sprehoditi se po hodnikih tamošnje Humboldtove univerze in nič več) — doživljajo ta posebni položaj Berlina na svoj način. V marsikaterem pogledu ima ta položaj določene prednosti zanje. Predvsem velja, da je zahodni Berlin mesto, ki zelo veliko prejema. Razen Zvezne republike so dali in še dajo marsikatero podporo tudi Amerikanci. Resda store to tudi zaradi tega, ker so prebivalci v vseh ozirih materialne in moralne pomoči potrebni, a nič manj zaradi propagandnih namenov. »Rusom je treba pokazati — jasno!« Kar se študentov tiče, velja, da so zanje zelo veliko storili, čeprav ne vsega, kar bi se dalo in kar bi bilo treba. Predvsem so imeli do pred kratkim berlinski študentje procentualno med seboj skoraj štirikrat več štipendirancev kot zahodnonemške univerze v svojem povprečju. Drži seveda spet, da je prav v Berlinu razmeroma veliko več političnih beguncev kot po ostalih pokrajinah zah. Nemčije, kar procent avtomatično dvigne. Poleg tega so berlinskim študentom zgradili zelo lepe študentske domove, kjer se da shajati poceni, vsekakor ceneje kot v zahodnonemških mestih. Kot višek vsega pa so tu obsežne zgradbe obeh zahodnoberlinskih univerz, tehniški in tako imenovani »svobodni«. Zlasti pade v oči »svobodna univerza«. Do leta 1954 je ni bilo. Ustanovili so jo na pobudo študentov, ki so se iz teh ali onih razlogov, večinoma političnih, po letu 1948 odrekli študiju na Humboldtovi vzhodnoberlinski univerzi. Ameriškanski bančni mogotec Henry Ford jim je naglo — »Why not!?« — priskočil na pomoč kar z milijoni dolarjev. O nežnosti in prisrčnosti do nemških študentov bi se komajda dalo govoriti. Imel je seveda tehtnejše vzroke, ne najmanj propagandne — on, kot steber ameriškega kapitalizma in mednarodne politične usmerjenosti. Sezidali so najmodernejšo nemško univerzo, ji nadeli njegovo ime za vse večne čase in jo zdaj postavljajo za vzor nemške univerze. S ponosom razkazujejo gostom svetle prostore, moderno knjižnico in seminarje ter predavalnice.

Moderni Berlin — prostor za mednarodne razstave

Bolj kot vse to zunanje pa nas prevzame nekaj drugega: duh te univerze in moč študentske samouprave na njej. V statutu »svobodne univerze« je zapisano, da je študentska samouprava z vsemi svojimi forumi enakovreden in polnopraven organ univerze. Podrobnejša obrazložitev teh podatkov pove, da so voljeni študentski predstavniki s polno glasovalno pravico udeleženi v najvišjem organu univerze, senatu, v univerzitetnem kuratoriju, v univerzitetnem disciplinskem sodišču, v instituciji za študentsko skrbstvo Studentenwerk; torej imajo pravico odločati prav pri vseh odločitvah. Toliko o odnosu navzgor, o predstavniškem delu navzven.

Še boj pomembna je struktura študentske organizacije na univerzi sami, med študenti, torej navznoter. Vsako leto enkrat so volitve. To je čas aktivnega delovanja, če bi tako imenovali občne zbore volivcev, kjer se s krajšimi predstavnimi govori študentom-volivcem pokažejo kandidati v študentski parlament, imenovan konvent. Ko so enkrat kandidati posameznih fakultet sprejeti, imajo študentje vsake fakultete pravico voliti toliko študentov, kot jih procentualno odpade na njihovo fakulteto glede na število slušateljev. Skupina izvoljenih, torej tistih, ki prejmejo ob volitvah največ glasov, je hkrati fakultetni odbor in fakultetno predstavništvo v konventu. Funkcija fakultetnega odbora je predvsem v sodelovanju pri izbiri kandidatov ob sprejemu na univerzo, kajti v veljavi je zloglasni numerus clausus, ki ga narekujejo neenakomerna izbira poklicev, prenasičenost posameznih oddelkov, tesnost prostorov in podobni učinkoviti vzroki.

Najvišje telo v okviru študentske samouprave je konvent, ki mu pravijo »zakonodajno telo«. Z zakoni sicer nima veliko opravka, aktivno ne posega v delo eksekutivnega telesa — univerzitetnega odbora, ki ga voli iz svojih vrst, mu določa politično usmerjenost in ves čas preverja njegovo dejavnost. Ta politika se izkazuje predvsem v odnosu študentskih najvišjih predstavnikov do profesorjev, do univerzitetne uprave in do javnosti. Včasih so problemi precej težki, saj se izluščijo iz splošno političnega položaja Berlina, kar terja resnega premisleka.

Fakultetna uprava daje precejšnja denarna sredstva, da plačuje vse zelo lepe prostore, ki jih zasedajo študentski odbori, klubsko vilo za politična in religiozna združenja, finansirajo dejavnost izredno močnih športnih skupin in moštev ter kulturnega referata, ki med ostalimi nalogami omogoča študentom znižano vstopnino za kulturne prireditve, skrbi za kulturne skupine na univerzi in ima v svoji oskrbi leposlovno knjižnico za študente. Brez dvoma pa je najznačilnejše delo socialnega referata, ki ima nalogo, sprejemati in reševati prošnje za štipendijo.

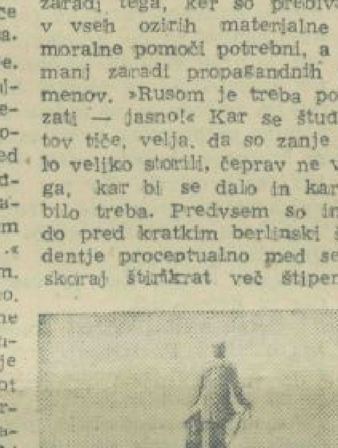

Nemška zgodovina... spomenik Hindenburga v Berlinu

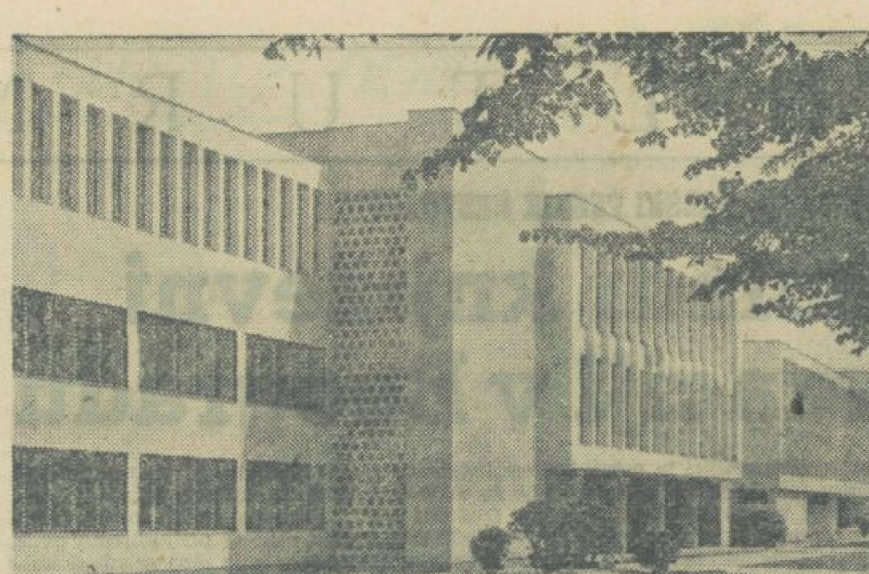

Poslopje »svobodne univerze« v Berlinu

Sprejeli so me z vsem primernim gostoljubjem. Vozili smo se po širokem, raztegnjenem mestu in lepi okolici z jezeri in gozdovi, prirejali so majhne družabne večere, vodili so me po svojih sestankih in v študentske domove ter v univerzitetna poslopja. »Za nas je življenjskega pomena, da se seznanimo svet z dogajanjem pri nas«, so mi razložili. »Zato tudi prirejamo seminarje, počitniška taborjenja, skupinska potovanja in najrazličnejša mednarodna srečanja«. Tega je v Berlinu nemalo. Treba je poleg vsega drugega dati poudarek dejstvu, da je to vendarle nekdanja in tudi — bodoča nemška prestolnica.

Vendar je v Berlinu še nekaj, kar človeka navdaja z upanjem, namreč zelo močan vpliv socialistov. Ta vpliv ima svoje vzroke v dotoku ljudi, zlasti študentov iz vzhodne Nemčije. Velik del teh ljudi nosi v sebi socialistične ideje in socialistično prepričanje. Ob srečanju z enim izmed teh beguncev sem spoznal notranjo tragiko. Ki vanjo zaide nemalokateri izmed njih. »Jaz čutim za socializem«, mi je dejal. »Šel sem čez mejo, ker je na oni strani velikokrat vse kaj drugega kot socializem. Toda tudi tu ne bom našel obstanka, v tem svetu kapitalizma. »Vidite«, mi je rekel, »vaša zemlja mi pomeni ideal. Pri vas se dela za socializem. Toda mene ne sprejmejo k vam«. Ostati morajo pač v zahodnem Berlinu in živeti tam, kolikor jim je dano. Nekatere pogoltne, drugi znajo najti svojo pot in uveljaviti svoj vpliv. Morda je prav zaradi njih tudi naraslo zanimanje za vprašanja dialektičnega materializma, kar je sprožilo pogostno prirejanje DIAMAT seminarjev. In nemalokrat se zgodi, da se prav tu slepa gonja proti vsemu •ko-

(Nadaljevanje na 6. strani)

Ob 46. kongresu francoske nacionalne študentske zveze (UNEF)

Sindikalizem in razcep

V najstarejši evropski nacionalni študentski zvezi, zvezi francoskih študentov, je na njenem 46 kongresu letos aprila nastal razkol. Letos, ko praznuje zveza 50 letnico svojega obstoja, ko pripravlja festival športa in kulture svetovnega pomena, se je 17 manjših francoskih združenj študentov odcepilo od unije in tako razbilo tradicionalno enotnost ene najmočnejših študentskih zvez Evrope. Za razumevanje dogodkov 46 kongresa pa najprej malo zgodovine.

Pred 50 leti se je v Parizu osnovala prva zveza študentov neke evropske države. Nova organizacija je sprva sprejela vse boemske običaje in način življenja študentov na začetku našega stoletja. Šele splošen socialni razvoj družbe, vojna, ekonomske krize, je iz te folklorne institucije izoblikoval pravo študentsko organizacijo, ki je dobivala vedno več veljave med študenti in v javnosti. Skrbeli so za zboljšanje življenskih razmer študenta, pojavili so se prvi sanatoriji in letovališča za študente, domovi itd. Organizacija je kljub stalni notranji borbi med levimi in desnimi delovala na podlagi apolitičnosti. Po drugi svetovni vojni se je razvoj organizacije še pospešil in je tako nastala čisto sindikalna organizacija tako da lahko govorimo o študentskem sindikatu. Študenti so postali socialno zavarovani, dobili so kot sindikat priznanje javnosti, štrajk pa je bil del aktivnosti zveze (Poznan je nedavni štrajk pariških študentov, ko so zaprli študentske restavracije in menze). Tako je v povojnih letih dosegla zveza pomembne uspehe pri izboljšanju socialnega stanja in študija. Kljub apolitičnemu delovanju navzven pa je vedno bolj prihajala do izraza razdelitev na leve in desne. Desna večina, ki je vodila zvezo do 1956, se je ukvarjala izključno s študentskim sindikalizmom in se tako izognila političnim konfliktom. Na kongresu leta 1956 pa je prišlo do sprememb, ki so bile prvo dejanje v sedanje kritično stanje zveze.

Na 45. kongresu so med drugim govorili tudi o odnosu UNEF do nacionalistične organizacije muslimanskih študentov iz Alžira, ki študirajo v Franciji (UGEMA). Člani te organizacije so pristaši nacionalne osvobodilve Alžira in so pozivali vse študente, ki še študirajo v Alžiru, da se priključijo osvobodilni armadi. UNEF take aktivnosti ni mogel podpirati in je zato UGEMA izstopila iz zveze. Večina združenj na čelu z »levimi« pa je zahtevala, da naj ima UNEF z UGEMA še nadalje stike sindikalnega značaja. Tako se je stvorila nova, leva vodilna večina. To stališče nove večine je naletelo na ostro reakcijo združenja študentov Alžira, (AGEA) ki se bori za francoske interese v Alžiru in so zato tudi izstopili iz UNEF. Precej združenj, ki so preje tvorila desno večino, je primer AGEA povlekel za seboj, čeprav niso izstopili iz UNEF.

Novo vodstvo je nadaljevalo sindikalno delo, obenem pa niso odstopili od stališča napram alžirskim študentom. Tik pred letošnjim kongresom so izdali komunike, v katerem obstojajo akcije francoske armade ki »kompromitirajo čast naroda«. To je naletelo na velik odziv med študenti in v javnosti. Predsednik pariške občine ni hotel sprejeti delegatov kongresa, sprejel pa je vodjo AGEA in s tem je bilo jasno, da podpira manjšino.

Na samem kongresu so predlagali, da se pošlje predsedniku republike pismo, v katerem so zahtevali, da se alžirsko vprašanje reši na miren način. Ker pa je bila manjšina proti, češ da je UNEF apolitična organizacija, so po burni diskusiji vprašanje Alžira sploh odstranili z dnevnega reda, samo da ne bi prišlo do razkola v zvezi. Tako do prihodnjega kongresa UNEF sploh ne bi imela določenega stališča glede alžirskega vprašanja. Kljub temu pa je manjšina vstrajala pri tem, da sprejmejo na kongresu resolucijo o apolitičnosti UNEF. To resolucijo pa so odbili in manjšina je zato zapustila kongresno dvorano. S tem se je enotnost zveze dokončno razbila.

Ostalo delo kongresa je bilo izredno resno in pomembno. Vsi veliki listi so spremljali delo kongresa Delo zveze na področju čisto sindikalnih interesov ni bilo sporno saj je bilo vedvse uspešno. Razen plenarnih zasedanj je bilo posebno važno delo mednarodne in prekomorske komisije. Zanimivo je, da so med materialom, ki so ga pripravili za delo mednarodne komisije, v celoti objavili memorandum o stališču ZŠJ nasproti COSEC in MSS. Bili so proti tendenci mednarodne konference, da postane ta nova organizacija. Odnosi do MSS so še nadalje samo tehničnega značaja, kolikor to pač potrebujejo za sodelovanje s posameznimi nacionalnimi unijami, ker smatrajo, da kljub spremembam v MSS te še niso prišle praktično do veljave. Pozdravljajo pa sodelovanje MSS na pariškem festivalu. Moskovskega festivala se uradno ne bodo udeležili, vendar pa lahko posamezna združenja pošljejo svoje predstavnike v Moskvo.

Zadnja točka programa kongresa je bil protestni odhod zastopnikov manjšine. Posledica tega je bil izstop 17 združenj iz UNEF. Vendar pa kljub temu ta razcep verjetno ne bo bistveno vplival na delo zveze, ker so med temi združenji samo tri večja, ostala pa so manjša in že doslej niso imela kake posebno pomembne vloge v zvezi. Zato ne bo s tem jesensko praznovanje 50 letnice zveze nič okrnjeno. Športni in kulturni festival bosta kljub temu velika manifestacija splošnega mednarodnega študentskega sodelovanja.

KITAJSKA — *od opijske vojne do ljudske republike*

Zgodovina kitajske revolucije, ki se je pričela pred več kot sto leti in danes dejansko še ni zaključena — nas zanima vse bolj in bolj. Ne samo kot zgodovinska kurioznost, katere dejstva ostanejo za nas vedno v neki nerealni izvenevropski distanci, temveč predvsem kot neka stara modrost, ki sicer postaja stara, a jo čas vedno znova postavlja na ost preizkušnje. Spodnji prikaz revolucionarne dobe je povzet v glavnem po knjigi Hanne Kobylinske »Kitajska revolucija«, ki je izšla leta 1954 na Danskem.

PRINCIP LOJALNOSTI

STARA KITAJSKA je bila svet zase, država brez rivalov, kjer je bilo vse javno življenje zajeto v stara pravila in nauke moža, ki mu je bilo ime Konfucij in ki je v svojih delih nastopal bolj kot posrednik starih modrosti, kakor pa avtor. Njegovi stavki so bili vse do prvih let dvajsetega stoletja edina glavna tema na državnih uradniških izpitih in v šolah. Princip njegove učenosti je lojalnost, ki je stoletja dajala trdnost kitajski družbeni zgradbi, v kateri je bil posameznik brezpraven in je njegova beseda veljala le toliko kakor visoko je stal na družbeni lestvici. Ta pa je bila razdeljena na dva dela — spodaj so bili revni in neizobraženi kmetje, zgoraj pa veleposestniki in državni uradniki. Cesar sam pa s svojim dvorom ni stal na lestvici, temveč nekje še više, skoraj na nebu samem. Kmet je brezupno odvisen, toda princip lojalnosti mu ne dovoljuje nobene opozicijske misli in zato dolgo ni bilo na Kitajskem opaziti kakršnekoli moderne politične aktivnosti.

Zahod dolgo ni mogel vplivati. Kitajska sama je bila popolnoma nespremenljiva za karkoli drugega, posrednik pa se še ni našel. Toda Kitajska je bila gospodarsko in politično šibka, zahod si je v opijski vojni 1840 do 1842) hotel pridobiti za svoje trgovce tista polnomočja, ki so jim jih priznavali na vsem svetu. S pritiski in sporazumi so se Angleži, Francozi in drugi vgnezdili na kitajski obali, v naseljih, ki so bila eksteritorialna in iz katerih so prenašali svoj vpliv, ki je imel močne karakteristike trgovske moralne sredine devetnajstega stoletja.

Kitajsko ozemlje je bilo razdeljeno v interesne sfere in konkurenca med temi interesenti je dajala »bolniku v Pekingu« moč, da se je sploh obdržal na cesarskem prestolu. Iz te domače gnilobe in naraščajoče nezadovoljnosti napram tujcem so rasle kali kitajske revolucije. Sovraštvo proti tujcem je bila glavna gonilna sila revolucionarnosti, ki se je polagoma navzemala zahodnih vplivov in si počasi izoblikovala tri osti, naperjene proti tujcem, cesarski oblasti in proti principu lojalnosti...

PRVI TRIJE SUNKI

TUJCI SEVEDA podpirajo cesarja, ker bi sicer v anarhiji ne mogli trgovati tako kot se to izplača. Težišče nezadovoljstva pa je vas, kjer veliki ne dado živeti in dihati prebivalstvu, ki se silno množi in ki niti s svojim strašnim naporom ne more iz zemlje izžeti toliko kolikor utegne zadostovati za življenje. Kmečki upor, ki je izbruhnil leta 1850 so imenovali Taiping, kar po kitajsko pomeni »veliki mir«. Začelo se je na jugu, kjer je kmete dvignil v boj verski fanatik Hug-Hsiu-čuan, ki se je postavil za nekakšnega Kristusa, ki naj bi rešil svet pred revščino. Med vsemi njegovimi polblaznimi idejami pa je bila zahteva po agrarni reformi, ki je bila toliko konkretna, da mu je polmilijonska kmečka vojska sledila na pohodu proti severu. Toda po štiriindvajsetih letih bojev je s smrtjo voditelja in z neprestanimi porazi vsa stvar v krvi zaspala, osamljena in brez pomoči inteligence in trgovcev, ki jim čudni verski fanatizem bojevnikov ni dovoljeval solidarnost in sodelovanje.

Reformistično gibanje se je vnelo v višjih slojih in cilj je bil — doseči zahodno civilizacijo. Po vojni z Japonci (1894—1895) je pisatelj Kang - Ju - vei dobesedno prisilil cesarja, da je izdal dekrete o reformah. Teh pa seveda ni nihče izvajal in stara cesarica je spet prevzela oblast in napravila zelo krepko čistko ter reformistom zakrila vse perspektive.

Leta 1900 so se iz podzemlja dvignili »bokserji« ter krenili v hrupen in krvav kmečki punt. Glavna deviza tega upora je bila — Proč s tujci! Uporniki so preplavili deželo in povsod pobili vse tujce, največ misonarjev in trgovcev. Šele ko so prišli do Pekinga in so pričeli oblegati konzulate, je prišla tuja armada in jih premagala. Po vsem tem, ko je morala država plačati zahodu visoko odškodnino, je cesarica blagovolila objaviti nekaj reform, med katerimi je vsekakor najbolj pomembna reforma šolstva in pa možnost študija na tujem. Pri tem pride predvsem v poštev Japonska, ki kmalu postane središče liberalne emigracije in tisti posrednik zahodnih idej, ki ga je Kitajska potrebovala.

PRVA REVOLUCIJA

SUN JAT-SEN je znal reševati »kitajsko vprašanje.« Bil je intelektualec, zdravnik, ki je postal poklicni politik in sociolog. Ustanovil je tajno društvo in organiziral napade na posamezne državne urade, a je uvidel, da s tem ne bo nič dosegel. Umakne se na Japonsko in se loti organizacije. Potem so se dogodki vrstili naglo in jasno — on študira in se posvetuje, vrača se kot ilegalec v domovino ter si pridobiva zaupanje in podporo dela armade in trgovcev kakor tudi intelektualcev, kmečka masa bo šla vsekakor za njim. Leta 1905 se je na Japonskem sestala tajna skupščina 500 zarotnikov proti cesarstvu. Ena izmed glavnih točk tega programa je bila agrarna reforma, ki je Sunu garantirala podporo mase in skoraj že uspeh pri podvigu. Desetega oktobra 1911 izbruhne v domovini upor in cesar je kar kmalu strmoglavljen. Za predsednika republike pa Sun postavi mladega oficirja Juan-Ši-kaja, ki je bil izredno sposoben organizator.

Sunov program je imel tri bistvene elemente — narod, demokracija, socializem. Na tem teoretičnem programu mu je uspelo v odločilnih dneh obdržati skupno fronto kmetov, intelektualcev in večine trgovcev. Toda ta enotnost se je kmalu razbila, ko je porevolucijska doba zahtevala realizacijo programa.

DRUGA REVOLUCIJA

DVAJSET LET negotovosti. Ši-kaj, ki mu je Sun zaupal, se je pokazal kot človek, ki je sicer zelo sposoben, a ne more skriti in brzdati svojih diktatorskih ambicij. Ko je leta 1916 umrl, je v deželi nastalo brezvladje in provincijski šefi so se borili med seboj za naslov »poveljnika v Pekingu«, bilo je najmanj 10 zelo resnih pretendentov za to mesto in množica tistih, ki so te podpirali v upanju, da se ob njih tudi sami povzpno kvišku.

Sun, ki je živel na jugu in iskal izhoda, je tedaj ustanovil organizacijo Kuomintang (narodna ljudska stranka) in poizkusil z vojaškim pohodom na sever, kar pa ni uspelo. Zahod mu hoče pomagati, naleti pa na podporo Sovjetske zveze, ki po sporazumu v Šanghaju obljubi podpreti (leta 1923) Sunova prizadevanja. Mihailo Borodin privede iz Moskve štab partijskih strokovnjakov, ki so reorganizirali Kuomintang. Hkrati pa je bilo sklenjeno, da so člani KP Kitajske lahko individualni člani Kuomintanga (tedaj je kitajska KP štela okrog 1000 članov, ustanovljena je bila l. 1921). Leta 1923 je poslal Sun na šolanje v Sovjetsko zvezo oficirja Čang - Kaj - šeka, ki se je že prej šolal na Japonskem in je po enoletnem bivanju v SZ prevzel vzgojo elitnih vodilnih kadrov kitajske armade. Čang - Kaj - Šek odrine s svojimi ljudmi na sever in zedini Kitajsko, stori to, kar Sunu prej ni uspelo, ker Kuomintang še ni bil močna organizacija, ker je bila pozornost Zahoda še preveč živa, ker nacionalizem še ni dobil tolikega notranjega netiva zaradi japonskih sovražnosti in ker takrat še ni bilo toliko delavstva in industrije.

TRETJA REVOLUCIJA

MINEVALO JE leto za letom. Koumintang in komuniste je držala skupaj osebnost Sunova, toda po njegovi smrti je bilo vsako sodelovanje med skrajno levico in desničarskim Čang - Kaj - Šekom nemogoče. Leta 1927 je on kot kot šef armije in države prekinil odnose s komunisti in jih pričel zatirati. Odslovil je sovjetske strokovnjake in se preselil v Nanging, ki je strateško mesto. (Vse velike sile so ga priznale že naslednje leto in končno leta 1932 še SZ).

Leto 1027 je hkrati pomenilo začetek državljanske vojne. Čang - Kaj - Šek se je odločil za ta korak zaradi mnogih vzrokov — najprej si je hotel zagotoviti zaslombo pri kapitalistih in v armiji, bal se je komunističnega vpliva na Kuomintang in vpliva SZ na Kitajsko, končno pa se je bal, da bi ga Zahod nehal podpirati proti Japonski.

Komunisti so se umaknili in v osrednji kitajski pokrajini Kiangsi ustanovili svojo državo, v kateri so pričeli izvajati celo vrsto reform. Čang jih je seveda oblegal in to kar več let ter jih končno le prisilil k umiku. Komunistična armada je krenila na svoj veliki — 10.000 km dolgi — pohod, ki jo je leta 1935 pripeljal v severnejšo pokrajino Sensi.

Pozneje, ko so Japonci zasedali Mandžurijo, se je Čangu uprla armija, poslana proti komunistom. Komunisti so pregovorili vojake, da nima pomena boriti se med seboj, ko je japonska nevarnost tako grozeča. Čang je osebno pohitel tja, da uredi stvari, a so ga komunisti ujeli in v pregovorih dosegli sporazum o enotni fronti proti Japoncem. Komunistična armada naj bi bila del vsesplošne kitajske armade in tako dalje.

Desetletje Čangovega režima je prineslo marsikatero spremembo na kitajska tla: modernizirali so administracijo po ameriškem vzoru, zgradili precej prometnih zvez, tovarn in sploh odprli industrializaciji precej možnosti. Družbena situacija pa se ni menjala in vojna moč ni narasla, država je bila še vedno šibka proti Japoncem, ki so zasedali obalo in prodirali v notranjost. Čang se z vlado umakne v Čungking, kamor mu sovražnik ne sledi in tam životari sredi vojne v brezdelju in ugotavlja, da se bo zmaga nad Japonsko odločala na drugih bojiščih.

Komunisti pa so zelo aktivni. V okupiranih predelih s podporo ljudstva organizirajo partizansko vojno. S to protijaponsko aktivnostjo si pridobivajo simpatije in rušijo ugled vlade v Čunkingu, ki postaja polagoma zakrknjeno središče reakcije. Čang s svojimi ljudmi ni samo proti komunistom, temveč proti vsakemu liberalizmu. Leta 1943 napiše knjigo »Usoda Kitajske«, v kateri se vrača k principu lojalnosti, ki ga je revolucija zrušila. Tako je bila sredi druge svetovne vojne zrušena enotna protijaponska fronta in vetrovi državljanske vojne so spet zapihali po kitajskih pokrajinah. Prišel je intervenirat ameriški general Marshall. Hotel je pomiriti Čanga in Maoa in jima je predlagal koalicijsko vlado, toda ne prvi in ne drugi ni hotel tega sprejeti.

Ob koncu vojne, ko so Japonci s tujo pomočjo pregnani, pa se pričnó partizani boriti proti Čangu in njegovim armadam, ki jih intenzivno podpirajo Američani. V povojnem zatišju se je državljanska vojna spet razvnela z vso svojo silovitostjo. Leta 1948 so rdeči že zasedli Mukden in v januarju 1949 jurišajo zmagovito na Peking. Sledi nekajmesečno pogajanje. Sedaj komunisti diktirajo pogoje — Koumingtang naj bo samo politična stranka — toda druga stran jih ne sprejme in komunisti gredo naprej ter v razmeroma kratkem času osvobode vse ostale kitajske pokrajine razen otoka Formoze, kamor se je pod ameriško zaščito zatekel Čang. V atmosferi te velike zmage in tega relativnega ravnotežja je bila 1. oktobra 1949 ustanovljena Ljudska republika Kitajska, ki kot država nadaljuje s preobrazbo Kitajske — to je nadaljuje revolucijo. dekr

SRBSKI PESNIK NESTOROVIĆ

o mladi književni generaciji v Beogradu

Predstavili so ga moji sopotniki in meni, ko sva si ogledov ali poslopje filozofske fakultete. Pol ure nato smo že v živahnem razgovoru prečkali razgibane ulice Beograda. Dva dni nama je bil najbolj zanimiv in prijeten vodič pri ogledovanju mnogovrstnih lepot in zanimivosti več kot polmilijonskega mesta. Na mojo željo mi je izročil sledeč sestavek, ki ga objavljamo v prevodu. O sebi ni govoril, le nekaj svojih pesmi mi je napisal v popotno beležko in na koncu pripisal: Steva Nestrović iako če biti sasvim zaboravljen, zar ne?

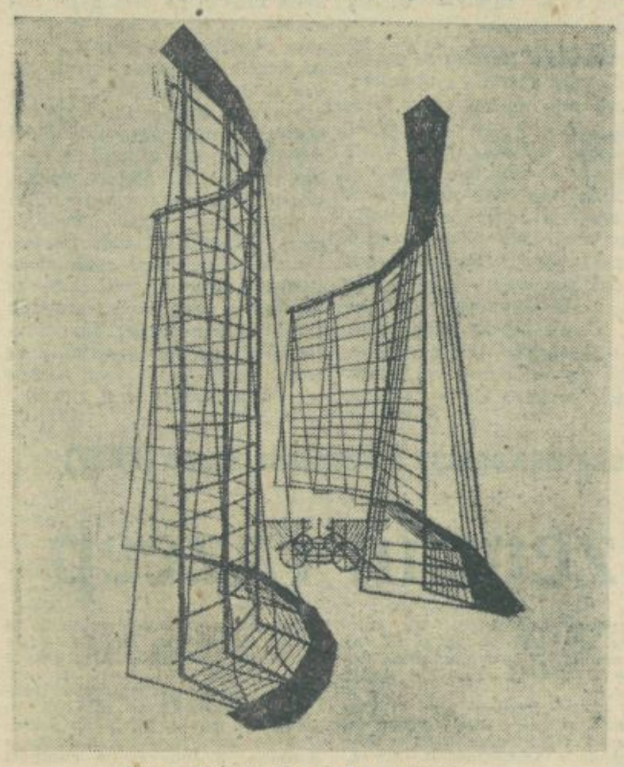

Franc Maček: Kozolca (lesorez)

Takoj na začetku naj poudarim, da pojem mlade beograjske književne generacije še ni razčiščen. Zakaj? Vzrok lahko najdemo v nezadostni in nejasni usmerjenosti in pomankanju sistematičnega delovanja vseh različnih skupin, ki so pogosto nasilno in nenaravno formirane. Dasi ne moremo govoriti o kakih bistvenih razlikah med njimi, naj vseeno imenujem skupino neosimbolistov, kjer prednjači ime književnega kritika Dragana Jeremića. Vendar že oni v glavnem nimajo nobenega sistema, niti stila v svojem delu in samem umetniškem ustvarjanju. Obstoje še razni drugi krožki: Univerzitetna zveza mladih, Klub mladih književnikov — delavcev, literarne sekcije po gimnazijah in fakultetah. Poleg vsega tega so še posamezniki, ki ustvarjajo in nastopajo izven vseh grupacij. Kot običajno dosegajo uspehe v tisku le posamezne močnejše individualnosti. Ti se najčešče uveljavljajo v časopisih: »Delo«, »Savremenik«, »Letopis Matice srpske«, »Književne novine«, »Književnost«, »Mlada kultura« pa je nehala biti mlada in objektivna, odkar se je odtujila svojemu prvotnemu namenu. Vsekakor je zanimivo, da je založniško podjetje »Omladina« sprejelo v tisk deset pesniških zbirk mladih beograjskih posnikov, ki tam zdaj pozabljene čakajo na milost. Troje mladih pesnikov je pred nedavnim skupaj izdalo pesniško zbirko »Ob ustju«, (»Na ušću«) izšle so tudi pesmi Petra Gudelja in Bore Radovića. Menimi, da je vsako stremljenje po grupiranju v vrstah mladih nesmiselno in prenagljeno, dokler ne moremo govoriti o določenih umetniških hotenjih in neki progresivni idejni koncepciji. Vendar lahko kljub temu naštejem nekaj obetajočih imen; v poeziji n. pr. Dragana Kolundžijo, Bore Radovića, Ace Ristovića, Mirjane Stefanović, Vladimira Stojšine, v prozi pa Zorana Jaksimovića, Žike Zazića in že afirmiranega Miodraga Bulatovića.

Sodelovanje med raznimi književnimi centri se odvija največkrat posamezno in zelo redko spontano in kampanjsko. Na ozemlju srbske republike izhaja mnogo revij in časopisov, ki jih izdajajo mladi ljudje, vendar je od vseh teh morda vredno omeniti le subotiški list »Rukoveti« novosadska »Polja«, zrenjanisko »Vojvodino«, od beograjskih pa sta pomembna »Vidici«, in »Mlada kultura«, ki pa zadnje čase tudi že doživlja krizo.

Literarni večeri so bili vedno ena najbolj priljubljenih oblik sodelovanja med mladimi kulturniki in publiko. Vendar jih zdaj več ne prirejajo. Vzroke temu vam ne bi mogel pojasniti.

Naj omenim še nek pojav, ki se je kljub svoji malovrednosti udomačil med našimi mladimi književniki. Morda bi bilo bolje govoriti o problemu kot o pojavu. Mlad pesnik si naprimer hoče zagotoviti sodelovanje pri nekem listu, zato navadno »dvori« uredniku in se sumljivo mnogo zadržuje v redakciji. No, morda se v primeru, da je to pesnica, vrši obratno. Hočeš uspeti na literarnem večeru? Želiš, da bi vzbudil pri poslušalcih posebno pozornost? Naredi se neumnega in ekscentričnega in uspeh ti je zagotovljen. Tako so uspeli Milovan Danajlić, Miodrag Bulatović in neki Rade Vojvodić, ki so pravzaprav preživeli stadij shizofrenije in sedaj pišejo spomine za dobre honorarje. Največ popularnosti prinese mladim sodelovanje pri drugih znanih revijah in časopisih, a pogosto se danes primeri, da nekega pesnika pozna pol Srbije, a književni krogi o njem še slišali niso. Absurd? Mogoče bo tudi to rodilo nekaj novega!

Razstava poljske umetniške fotografije v Beogradu

3. tega meseca je bila v Beogradu odprta razstava poljske umetniške fotografije, ki jo je organizirala foto in kinoamaterska zveza Jugoslavije. Poljska umetniška fotografija je dosegla že nekajkrat zavidljive uspehe, tako na III. mednarodni razstavi umetniške fotografije v Beogradu, kot v Novem Sadu, Ljubljani in v preteklem mesecu tudi v Zagrebu. Na tej poslednji razstavi razstavlja 96 najbolj poznanih avtorjev 192 del.

Glasbeni festival Kosova in Metohije

V Kosovski Mitrovici je bil 3. junija zaključen II. glasbeni festival Kosova in Metohije, ki so ga prireditelji posvetili letos le instrumentalni glasbi. V teh festivalskih dneh se je na odru zvrstilo dvaindvajset amaterskih in devet profesionalnih orkestrov s solisti. Poleg klasičnih del iz vseh obdobij glasbene ustvarjalnosti je bilo na festivalu izvajanih tudi več kompozicij z narodno motiviko teh krajev. Festivalska žirija je podelila najboljšim orkestrom in solistom nagrade, publika pa je z navdušenjem spremljala potek te velike prireditve glasbenih društev Kosova in Metohije.

BI ALI NE BI . . .

Moj namen je bil pravzaprav, da napišem nekaj vrstic o »Klubu komponistov«, ki predstavlja poleg raznih drugih kulturnih skupin močno oporo v študentskem kulturnem življenju, toda ne morem si kaj, da ne bi pri te napisal o skoraj ignoriranju, ki so ga že večkrat študentje pokazali za sicer kvalitetne prireditve. Sigurno je že vsak videl plakat, ki je obveščal o koncertu študentov, toda, da bi bil šel na koncert, s čimer bi prvič moralno podprl prizadevanje svojih kolegov, drugič pa pridobil nekaj kulturnih vrednot, to pa ne. Čeprav bi mu to vsekakor več koristilo, kot pa škodilo v življenju. To je šlo tudi že mimo nekaj koncertov »Kluba komponistov«, katerim je domača in v kolikor so svoja dela reprezentirali v inozemstvu, tudi inozemska kritika priznala veliko kvaliteto, predvsem pa globoko humano vrednost, ki jo ima prizadevanje ne samo mladih komponistov ampak vse kulturno prizadevanje v današnjem vse preveč zatomiziranem času.

Sicer »Klub komponistov«, ki je nastal kot mnogi drugi klubi popolnoma samoiniciativno, v želji po medsebojni povezavi študentov kompozicije na Akademiji za glasbo, ne predstavlja nekega nosilca določene ideje, ampak so v njem združeni vsi študentje z različnim usmerjanjem, z različnim naziranjem in tudi z različno uporabo izraznih sredstev, kar pa ne moti lepga sožitja in pravzaprav ustvarja neko prijetno debatno vzdušje, kjer se na sestankih premnogokrat krešejo ideja ob ideji. S tem se istočasno izpopolnjujejo in pridobivajo izkustva eden od drugega, kar daje lep rezultat in to so koncerti in tiskana dela, s katerimi je kritika že uvrstila mlade komponiste v vrste slovenskih produktivcev. S svojimi deli so gostovali že tudi v Nemčiji, Avstriji in v Italiji, kjer je Alojz Srebotnjak z ciklusom »Mati« dosegel na mednarodnem tekmovanju v Vercelli 4. mesto med 200 tekmovalci vse Evrope. To je vsekakor velik uspeh, ki pa je skoraj neopažen šel mimo nas. Navadno je tako, da zna tujina bolj ceniti naše mlade, kot pa mi sami. Omenjeni ciklus boste imeli priliko slišati na zadnjem koncertu »Kluba komponistov« v letošnjem letu, ki bo 27. julija v dvorani Slovenske Filharmonije z celotnim orkestrom, pod taktirko Sama Hubada, dirigenta ljubljanske Opere. S svojimi deli se bodo znova pokazali slovenski javnosti, poleg Srebotnjaka še Petrič, Božič, Lampret itd. To so že sami znanci z prejšnjih koncertov in nam zato jamčijo za kvaliteto.

Seveda vprašanje je koliko študentov bo prebralo kulturno stran »Tribune« in koliko jih bo »videlo« obvestilo za koncert. In tako se bo zgodilo kot vedno, da bo sedela v dvorani stalna ljubljanska koncertna publika.

Torej »Bi ali ne bi« enkrat šel na koncert? M.

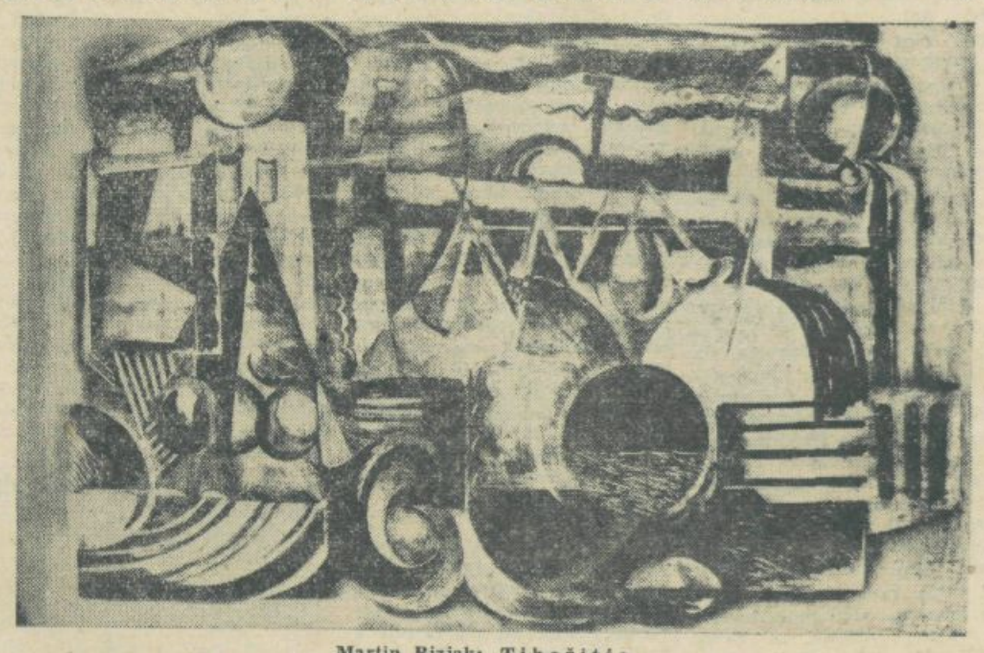

Martin Bizjak: Tihožitje

Vlasta Zorko: Deček

Konkurs za dramo iz sodobnega življenja

Pokrajinski zbor kulturnoprosvetne skupnosti Srbije in Vojvodine v Novem Sadu je razpisal nagradni natečaj za originalno dramo iz sodobnega življenja, ki bi bila primerna za celovečerno uprizoritev. Za najboljše tri drame so pripravljene nagrade v znesku 300 tisoč, 200 tisoč in 100 tisoč din. Konkurz je anonimen, avtorstvo pa bodo udeleženci razpisa dokazali s kopijo predloženega rokopisa. Poslednji rok za oddajo rokopisov v dveh izvodih je 31. december tega leta. Vsa tri prvonagrajena dela bodo tudi tiskana, večje število pa jih bodo odkupili. Žirija bo ocenjevala tudi dela, ki niso napisana v srbohrvaškem jeziku.

Študentska kultura - živi

O študentskih kulturnih skupinah pišemo prav malo in še tedaj, kadar se le spomnimo nanje, komajda pomočimo pero. In vendar zaslužijo nekoliko več kot le kratke opombe ali notice, saj doživljajo nenehne lepe uspehe, največkrat, kot je že naša narodna tradicija, kadar se predstavijo tujemu občinstvu.

V letošnjem letu so pred raznimi kulturniškimi skupinami na ljubljanski univerzi precej obširni načrti, Jeseni bomo proslavljali štiridesetletnico Oktobra. V znamenju širokega razmaha socialistične miselnosti po vseh kontinentih jo bo proslavljal ves svet in še zlasti mi, ker je prav nam ta revolucija dala pobude za družbeno pot razvoja, ki jo gremo. Kulturna sekcija pri univertetnem odboru si je zadala nalogo, da predvsem s kulturnim programom proslavi ta praznik. Glede na to so se kulturne skupine naših študentov že pričele pripravljati na proslavo. To pot se bodo predstavili s popolnoma novim programom. To naj bi veljalo za Ljubljano. Toda tudi študentski klubi ne bodo držali križem rok. Organizirati imajo namen veličastne proslave v svojih matičnih krajih, kar je vse dokaz njihove življenjske sile in dejavnosti.

Ostali veliki načrti študentskih skupin so gostovanja v tujini. Po izjavah predsednika univerzitetnega odbora ZSJ tov. Vrhunca načrti še niso popolnoma točni, je pa pri vseh najiskrenejši namen, da se uresničijo. Tako naj bi Akademski plesni orkester sodeloval na proslavi petdesete obletnice francoske študentske organizacije v Franciji, kamor bodo morda potovali tudi Veseli Kranjci. Akademski pevski zbor in pevski zbor primorskih študentov bosta po vsej verjetnosti potovala na Poljsko in tam v večjih krajih nastopila. Znano pa zaenkrat še ni, kakšne načrte ima študentska folklorna skupina. Ne glede na to, da program teh potovanj še ni dokončno izdelan, je vredno ugotoviti koristnost takih gostovanj, saj sama kvaliteta posameznih umetniških ansamblov jamči, da bodo uspešno zastopali našo univerzo in celotno Zvezo študentov v tujem svetu. Vprašanje pri tem je seveda kriterij izbire. Nedvomno je v interesu vsakogar, da v tujino potuje, kar pa še ni pogoj za zrele možnosti. Zdi se nam, da mora biti osnovna tendenca pri izbiri zares visoka kvaliteta. Potovanje je nagrada za uspešno delo med letom doma.

-rr.

Tomislav Slavković:

Balada o pesku in soncu

Tam, ob Toplici, je ležal v toplem pesku. Pod toplim soncem. Vse se mu je zdelo svetlo in toplo. Tudi listje topola, kljub temu,da je bilo zeleno, se mu je zdelo razbeljeno. Ravno tako vrbe nad trudno reko. Reka sama pa je tekla nekako utrujeno, zdelo se mu je, da se je zavedala, da se bo do noči pražila in izdihala na soncu. Žalostno je, da se je reka zavedala, da postaja z vsakim trenutkom vse manjša. Da polagoma umira. (Mogoče pa je jokala in jo on ni slišal). Mislil je tedaj, da je sonce vendarle lepo. In tudi pesek, ki prijetno gori na koži je lep. Mislil je: Sonce in pesek sta brata. Brata ležita na njegovi koži, na ramenih in hrbtu in prijetno pečeta. Lepo je če, pesek in sonce olupita kožo in pečeta v ramena. Čudovita je ta pahljača sonca na rdeči koži.

In ona...? To je bilo takrat. Takrat na toplem pesku, pod toplim soncem. Sedaj je Ljubinka le spomin. (Ve, da je bila ljubezen. Ljubezen je bila). Sedaj se mu zdi smešno, da se je pekel zaradi nje. Le kako se je mogel peči tako dolgo zato, da bi bil sam — sam z njo. Ta Ljubinka, zaradi katere je dobil štiri slabe ocene, je najnavadnejše dekle. (Hoteli so ga vreči iz šole. Niso vedeli da je to zaradi nje. Na srečo se je vse samo od sebe končalo. Izginilo za vedno. Smešno je, ko ljudje govorijo, da se prva ljubezen ne pozabi).

Noč je. In jaz na polnag na postelji. Mogoče bi kdo dejal, da sem nor.

Zakaj o tem, pravi mladenič, zakaj o Ljubinki? Zakaj o soncu? Zaradi enega sonca sovražim vsa sonca. Sovražim vsa majhna sonca. (Ko pa sem, to vem, tako ljubil sonce in pesek). Tista barva topolovega listja je bila brez smisla. In tisto hlipanje reke. Moralo bi mi postati dolgčas in moral bi pobegniti. Prebresti reko in oditi nekam daleč. (Nisem storil tega. Ne vem, če sem sploh pomislil na to). Ne zato, ker Ljubinka ni bila lepa, temveč zato, ker nje sploh ni bilo. Zakaj nisem vedel zanjo? Vem, da nisem mogel vedeti, vem. Vse to je neumnost. Ona je slučajno izginila. Pojavila se je zato, da bi se norčevala. Da bi se mi posmehovala. Odrasla je hitro. Rastla je tako hitro, kot da bi s tem kljubovala mojemu prihodu. Samo,da bi videl da ona živi. Ni bila dekle samo zato, da bi videl v njej dekle. Takrat pa, v pesku, nisem mogel misliti o njej, ker je bila otrok. Bala se je pogledati z mostu na reko in s prstom je kazala na izložbe lutk. (Sedaj je zrastla vidim. Nalašč je postala dekle). Nisem kriv če sem takrat moral misliti o Ljubinki.

Ko jo je zagledal prvikrat, je vedel: To je ona. Nihče drugi ne bi smel biti namesto nje. Mlada je in je še ne pozna dobro, toda: Ona je. Spoznal jo bo v enem dnevu ali eni uri. (Vse, kar je mlado, hitro raste). Ona pa mu je rekla: Učitelj! Njemu to ni bilo potrebno. Toda ni ji mogel reči: Nikar me tako ne kliči. Ali: Kliči me kakor hočeš , samo ne tako. Otroci bi si izmislili zanj tisoč imen. To pa bi bilo neprijetno. Otroci bi se mu lahko smejali na ulici. On pa jim ne bi mogel nič, ker je le slučajni učitelj. (Samo za eno uro). Zato je bil tako tiho in mislil, da je strašno star. Da ga ona smatra za starega. In ni se jo upal pogledati. (Ta ura bi se morala že končati!).

Noč je. In jaz na polnag na postelji. Mogoče bi kdo dejal, da sem nor.

Na hodniku ji je nekaj rekel. Ali pa ji je dolgo pripovedoval. Samo ne ve, kaj. To je spomin, ki ga želi pozabiti. Zaželel je, da bi izginil. Da bi ga nikoli več ne bilo in bi ne ostal niti spomin. Najbolje bi bilo postati kamen, ali premog, ali zlato (katerega ne bi nihče izkopal). Vsi angeli so ostali nemi. Kot da jih ni bilo Vendar so tukaj, okrog njega. Lepo jih vidi in občuti. Tudi njihov smeh sliši. Pridušen smeh. Strašni angeli, reče, grdi vragi!

Preplašil se je nečesa nevidnega. In obrnil se je okrog svoje samote. Nihče in on. Hej, angel, zakaj se režiš? Tako je sam. Strašno sam, se mi zdi. Napotil se je nadstropje niže. (Mislil je, da ni bilo potrebno, da gre kamor koli, niti da pomisli na to). Moral bi ostati zgoraj. Tam je bilo vse lepo.

Sedaj jo je zopet srečal: »Kaj vam pride na misel«, se je bežno spomnil. Preseka mu mozeg,kot najostrejši nož, kot nekaj, kar je ostrejše od noža. In to zabolí kot najbolj skrhan nož. Izgubi korake in oči in roke v iskanju nečesa. Zaželi se vrniti, pa se prestraši kopice otrok in njihovega smeha z bolkona. Ona:

—Jaz sem vas videla, učitelj, strašna muka. Ona je dejala: Kaj vam pride na misel. In smejala se je. Zaradi nečesa je bila vesela. On pa je hotel vreči dnevnik. In njeno ime v njem. Vso je hotel nekam vreči. In vse tiste učence, ki strmijo vanj. Pomislil je (čudno, prvikrat!), na boga. Na angele. Mislil je na angele svetega pisma. Angeli, vi dvorski norci boga, zakaj ne odprete zemlje? Ne razpolovite to zgradbo? Hočem propasti, prav do središča zemlje. Ali še dalje. Da bi me vsi ne gledali. Vedel je, da je ujetnik. In želel je, da se to čimprej konča. (Zdelo se mu je neumno, da ljubi). To so bile samo misli. To je bil otok za poletje. Strup za ubijalce. Zavestno je hotel zastrupiti v sebi vse rože, da nobena ne bi ostala. Ali pa samo ena, uvela. Grda roža, da bi se ji smejal. Za dolge noči njegovih želja po sovraštvu. Mala rdeča roža bo ostala pri njem, ali na njegovi levi strani. Bila bi revolver brez petelina. Reven in smešen. To je njegovo maščevanje. Prvikrat se želi maščevati, čeprav je tudi prej mislil na to. Tistega človeka z rožo iz črnega dima je hotel ubiti, Z istim orožjem. Prav s tistim, s katerim je človek hotel ubiti njegovega človeka. (Bil je otrok in se je veselil, da bo človek streljal. Stekel je skozi smodnikov dim in je bil vesel. Lepo je, če ljudje streljajo, je mislil takrat. Pozneje je zvedel, da to lahko pomeni smrt in mnogo je mislil o maščevanju. Vse do časa, ko je tisti človek umrl pod kolesi nekega avtomobila. S tem je bilo maščevanja konec). To je drugo. Ne človeku, temveč videla vsak dan. Stanujem nasproti vaše hiše. Ali poznate tisto belo hišo z rumenim oknom? Dostikrat vas vidim na dvorišču. Z otroci se igrate z žogo. Prihodnjič se bom smejala. Vi ste učitelj.

Noč je. In jaz na polnag na postelji. Mogoče bi kdo dejal, d.. sem nor.

Postala je nož. Nikamor ni mogel. Dalje ni bilo mogoče. Od vseh strani so bili noži. Ostrina so bile njene oči in ustnice, obarvane z barvo njenih las. Bil je zaprt v celici nožev. njej, ki je rekla: »Kaj vam pride na misel!« Ni smešno, je mislil, če se želi maščevati. Ima njeno rožo — uvel spomin. Streljal bo z njo. Ve, da jo mora ubiti. Brez rane in dima. Ubiti jo, da se ne bo več smejala.

Lepo je vse premislil: Z žogo se bo igral, z otroki. S tisto otročadjo z ulice. Kričal bo kakor otroci. Prepiral se bo za vsak zadetek. Vse zato, da ga bo slišala. Morala ga bo slišati, ker bodo močno razgrajali in pogledala bo skozi okno. Rekla je: Rumeno okno na beli hiši. Najprej se bo delala, kot da ga ne vidi. Vendar bo videl kako odpira prvo in drugo okno(najprej bo seveda dvignila zaveso). In pogledala bo na njegovo dvorišče. Čakala bo na njegov pogled. (Tako bo. Ve, da bo moralo tako biti). Potem se mu bo zasmejala. Rekla je: Smejala se vam bom. Vi ste učitelj.

Noč je. In jaz na polnag na postelji. Mogoče bi kdo dejal, da sem nor.

To bo njen poslednji pogled na njegovo dvorišče. In na vsa dvorišča, ki se vidijo z njenega okna. Ubil jo bo. Nihče ne bo zvedel kako je ubita in kdo jo je ubil. Samo njeno razbito telo bo govorilo o smrti. Da je ni več. In da nikoli več ne bo česala svojih svetlih las. Njene oči bodo bolečina. In rana. In končno: Njene oči bodo pogašena rana. Vse rane pa umrjejo zaradi kosti pod seboj. (Strašna bela votlina!). Njen oče bo kupil venec iz rož. Mati bo v črnini sedela poleg njene krste. On pa bo šel za vozom. Držal bo roko na ustih, da ne bi videli njegov smeh. Smejal se bo njeni krsti. **On ve, da to ni človeško! Toda ni ji bilo rasti medtem, ko je on v tem mestu. Ni ji bilo treba postati dekle, dokler on ne bi postal zanjo to, ker je rekel. Potem pa je tako ali tako vseeno, lahko se zgodi kar hoče.**

Z vsakim dnevom je bila vse bolj ona. Ona, ki živi in njeno mesto bo po njenem odhodu za vedno ostalo prazno. V ljudeh na ulici je videl njo. V gibanju ljudi je videl njeno lahno hojo. V ulicah brez smisla ali v ulicah z mnogo smisla njen lik. Tudi tekel bi. (Vendar je bila to neka slučajna ulica). Naj bi še tako hitel, ostajal bi daleč za njo. Bilo bi samo sovraštvo žene in smeh ljudi. In ostal bi vedno na istem mestu. Poleg iste lipe bi naslonjen čakal. Tu, poleg te lipe teče njena pot. Ona pa se ni nikoli obrnila. Nikoli ni vprašala mladeniča, zakaj joče? (Vendar ga vidi. Pogosto gre mimo njega. To je njena pot, ki vodi kdove kam in kdove komu). Nesmiselno je biti sam poleg lipe. Jokati poleg njenega trepetanja. Gledati v ljudi, ki se čudijo mladeniču, ki joče. Poslušati vedno enako šumenje listja nad glavo.Nesmiselno je tiščati ušesa pred prodajalcem časopisov, ki se strašno dere. Zato se mladenič veseli zore. Umivajo ulice. Potem odide po svoji poti. Vedno po isti ulici. Do istih vrat. Nalahno prime toplo bakreno kljuko in z dobro jutro pozdravi Človeka iz stekla. (Nekoč se mu je človek iz stekla zdel podoben torzu. Tako so ga pohabili). Pričenja jemati dele človeka iz stekla. Najprej prste na roki, dlani in cele roke. Potem izpije steklenemu Človeku glavo. In zasmeje se trupu. (Beli lutki brez rok on glave). Pripoveduje: Prišel sem zaradi nje. Ona živi. Hej Človek, ona živi. Njena hiša ima rumeno okno. In jaz sem streljal v belo hišo. V rumeno okno. Toda nisem jo ubil. Pobegnila je. Čuj, Človek (ti si moj prijatelj), daj mi bombo. Tisto okroglo, partizansko bombo. Hotel bi jo zagnati v belo hišo. V rumeno okno. Hočem ubiti tudi sonce v steklu in njo naj raznese na kosce. Hej Beli človek, jaz nisem pijan. Ona živi. Njene oči so noži in njeni lasje svetli. Beli človek, povedal ti bom njeno ime. (Ti si moj prijatelj in ne boš nikomur povedal) Ime ji je Izmišljena. I z m i š - l j e n a, slišiš, Človek! Ve, da Človek ne more misliti. Smeje se mu: Ti nimaš ne rok ne glave. Ti si torzo. In človek začenja dobivati roke. Dva ogromna stebra. Iz rok rastejo dolgi prsti: veje. Ves človek pa postane stolp. Ves je iz stekla. Mladeničeve ustnice so okamenele od strahu. Hotel pa bi zakričati: Vem, da je to pravljica. Strašite otroke in ne mene. Vendar se samo opoteka med mizami. Z glavo udarja ob ogromne noge stekla. In boji se. Hotel bi oditi. Izginiti čimprej. Toda ne vidi ne vrat ne oken. Samo ogromen steklen stolp. Iz njegovega vrha slišiš strašen smeh. Mladenič postane kamen z rdečimi očmi. Kleči pred ogromnim stolpom: Ti si bog, hej, Človek. Hočem se izpovedati: Bog, prišel sem zaradi nje. Ona živi. Gospod, ona živi. Zaradi nje sem tukaj. Ogromna roka iz stekla ga prime in ga dvigne nekam visoko. Mladenič postane ptica. Utrujena in neprespana. Mokra ulica se svetlika.

Dani se, pravi mladenič. Kako je minila noč?!

Vstal bom. Tam v rumenem oknu bo nastala igra sonca in stekla. Ljubim to igro rumenega okna in rumenega sonca. In eno sence v tej igri izmišljanja!

ŠE NIKDAR TAKO

Medfakultetna prvenstva na naši univerzi so bila vedno vprašanje zase. O njih smo precej govorili še več pisali, obljubljali to in ono, pa vendar nikdar ni ostalo pri tistem, kar smo si obljubili. Vsak je mislil, da so medfakuletna prvenstva pač nekaj takega, kar moraš opraviti. Bilo je vedno nekaj takega, kar je bilo silno odveč, skratka nekaj neprijetnega.

Kdor opazuje letošnja medfakultetna prvenstva, bo opazil veliko razliko od vseh dosedanjih. Ne samo v načinu tekmovanja, marveč v vsem dogajanju na športnih igriščih. Ali ni pohvale vredno že to, da so letošnja tekmovanja opravili po ligaškem sistemu? Vemo, da je bila že stara navada, da so prvenstva prirejali po turnirskem sistemu ali z drugimi besedami: prvenstva so opravili v enem popoldnevu. Razumljivo je, da razvrstitev ekip ni bila pravična, da je imela sreča veliko veliko besedo. Žreb je že pred tekmovanjem opravil svoje. Letos je drugače. Ligaški sistem zagotavlja razvrstitev, ker igrajo vsi nasprotniki med seboj. Kjer jih je preveč, so jih razdelili v nekaj skupin, kar pa je še vedno boljše, kot turnirski sistem. In ne samo to! Važno je, da se ekipe pripravljajo na tekmovanje, da ne igrajo odbojke, nogometa, košarke ali katerekoli druge športne panoge, samo enkrat v letu. Sedaj tekmujejo vsak teden, trenirajo, in mnogi imajo že tudi taktične zamisli, kako bi najbolje »opravili« s tem ali onim nasprotnikom. Ne motimo se, če trdimo, da smo se prav s tem zelo približali našemu cilju. Nismo stremeli za tem, da bi vsako leto lahko napisali v športno poročilo: ti so postali prvaki univerze v tej in ti v tej športni panogi. Hoteli smo vzbuditi zanimanje za šport, hoteli smo videti čim več študentov na športnih igriščih. Hoteli smo jih videti večkrat in ne samo za eno popoldne. Letos smo z napredkom lahko zadovoljni!

Ekip je toliko kot še nikoli, tekem prav tako in tudi gledalcev je vedno več. Posebno pri nogometnih in odbojkarskih tekmah je pravo navijanje za to ali ono ekipo. Morda bo marsikdo od teh, ki so danes stali na tribunah, poskusil naslednje leto svojo srečo v ekipi. Morda se bo vsaj pripravljal na tekmovanje, če že ne bo pokazal dosti kvalitet, da bi ga lahko uvrstili v moštvo. In tudi to je precej vredno!

Ob tem bi veljalo napisati nekaj besed še o študentskih športnih klubih. Že zgoraj smo napisali, da so bila medfakultetna prvenstva prejšnja leta prava nadlega. Tudi to je letos drugače. Moramo priznati, da so klubi letos storili svojo dolžnost tako kot je treba. Prvenstva so solidna, organizacija je povsod zelo dobra.

Začeli smo dobro. Prav bi bilo, da bi jeseni tako nadaljevali, spomladi pa spet začeli. Domenili so se namreč, da bodo prvenstva v jesenskem in spomladanskem delu. Tako bodo medfakultetna tekmovanja postala kmalu lepa tradicija in brez njih si ne bomo mogli več predstavijati športnega življenja na univerzi.

Komentar k odbojkarskemu prvenstvu

Dobro organizirano - zelo uspelo

Pred nekaj dnevi je bilo zaključeno letošnje odbojkarsko prvenstvo univerze v Ljubljani. Že v prejšnji številki Tribune smo poročali o tem tekmovanju, sedaj pa bi hoteli dodati še nekaj besed za komentar.

Najprej na kratko o polfinalnih tekmah. Znano je, da so se v polfinalni del tekmovanja plasirale naslednje ekipe: Višja šola za telesno vzgojo, metalurgija, ekipa ekonomistov in strojniki. Že pred pričetkom polfinalnih tekem sta veljali za favorite moštvi strojnikov in metalurgov. Le študentje višje šole za telesno vzgojo bi lahko prekrižali račune... Tako je bilo mnenje pred tekmami, končalo pa se je povsem drugače.

METALURGIJA : VIŠJA ŠOLA ZA TELESNO VZGOJO 3:0. Rezultat je presenetljiv, kajti malokdo je mislil, da se bodo študentje višje šole za telesno vzgojo predali tako rekoč brez borbe. Metalurgi so zaigrali zelo borbeno, študentje višje šole za telesno vzgojo pa so nastopili z rezervnim moštvom, ker so vsi najboljši člani odbojkarskega kluba Olympije. Ekipa Olympije pa je skoraj ob istem času igrala prvenstveno tekmo s Poštanjem in tako nastop na dveh tekmah hkrati zares ni bil mogoč. Res pa je, da bi poraženci lahko izvlekli z malo borbenosti precej boljši rezultat.

EKONOMISTI : STROJNIKI 3:1. Ta rezultat predstavlja seveda še večje presenečenje kot zgornji. Strojniki so že nekajkrat osvojili naslov prvaka univerze in v njihovi vrsti so igrali res dobri igralci. Med temi sta bila tudi Antekolović in Draksler, ki sta v tej zadnji tekmi nastopila. Izbrana sta bila namreč v državno odbojkarsko reprezentanco in odpotovati sta morala na priprave na Palićko jezero. Tam so se namreč zbrali vsi tisti, ki bodo odpotovali na odbojkarski dvoboj reprezentanc Jugoslavije in Poljske v Lodzu in Poznanju. Razumljivo je, da je odsotnost dveh najboljših igralcev močno vplivala na rezultat te tekme. Ekonomisti se imajo zahvaliti temu dejstvu, da so se plasirali v finale.

Organizacija tega tekmovanja je bila odlična. Tekme so se pričenjale točno ob določenem času, sodniki so vedno opravili svojo nalogo tako, kot je bilo treba. Prav za vse ekipe lahko trdimo, da so vzele tekmovanje zelo resno, kajti borbe so bile take, kot morda še nikoli. Na tekmah je bilo vedno tudi precej gledalcev, ki so temperamentno vzpodbujali svoje odbojkarje.

S prvenstvom smo torej zadovoljni. Prav bi bilo, če bi sedaj začeto delo nadaljevali. Na igrišču smo slišali mnogo predlogov, ki so nas prepričali o tem, da študentje radi igrajo odbojko, da so jim taka tekmovanja pri srcu. Menijo, da bi bilo prav, če bi odbojkarska tekmovanja prirejali v spomladanskem in jesenskem delu, ali pa bi enkrat priredili tekmovanje za prvenstvo univerze, drugič pa morda pokalno tekmovanje. Pokal bi naj podelil univerzitetni odbor Zveze študentov in zanimanje za tako obliko odbojkarskih tekem bi bilo morda še večje. Tak pokalni turnir bi bil morda najbolj primeren pozimi, ko je športna dejavnost precej mrtva. Letos je bilo precej telovadnic na razpolago in morda bodo tudi prihodnjo zimo. Vsekakor pa bi bilo prav, če bi že sedaj mislili na to.

Že te skromne misli so bile dovolj, da smo se prepričali v uspeh tega tekmovanja, ki ni samo v tem, da je tekmovalo precej ekip, da so bile tekme lepe in borbene, marveč predvsem v tem, da so si študentje zaželeli tekmovanj — športa in telesne vzgoje sploh.

V finalni tekmi prvenstva so se srečali metalurgi kot zmagovalci prve skupine in ekonomisti kot zmagovalci druge skupine. Zmagali so zasluženo metalurgi z rezultatom 3:1 in tako osvojili letošnje prvenstvo.

Za metalurge so igrali Pipan, Hrovatič, Prešeren, Svetlin, Megušar, Markizeti, Biček, Uršič. Za ekonomiste pa Medic, Punčoh, Lavrič, Winšnurer, Oražem in Mir.

Športni seminar v Zadru

Športni odbor Zveze študentov Jugoslavije bo priredil v letošnjem poletju poseben seminar za športnike, oziroma za športne funkcionarje na fakultetah. Seminar je namenjen razvoju športa na jugoslovanskih univerzah, predvsem tistemu športu, kateremu smo doslej posvečali vse premalo pozornosti. Tam se bodo udeleženci seznanili z načini prirejanja medfakultetnih prvenstev in s splošnim športnim delom na univerzi.

Zaenkrat je predvideno, da bo odšlo na ta seminar, ki bo v mednarodnem študentskem taborišču v Zadru, 20 študentov iz Ljubljane. Seminarji bodo 14-dnevni, prvega bodo pričeli 15. avgusta, drugega pa 1. avgusta.

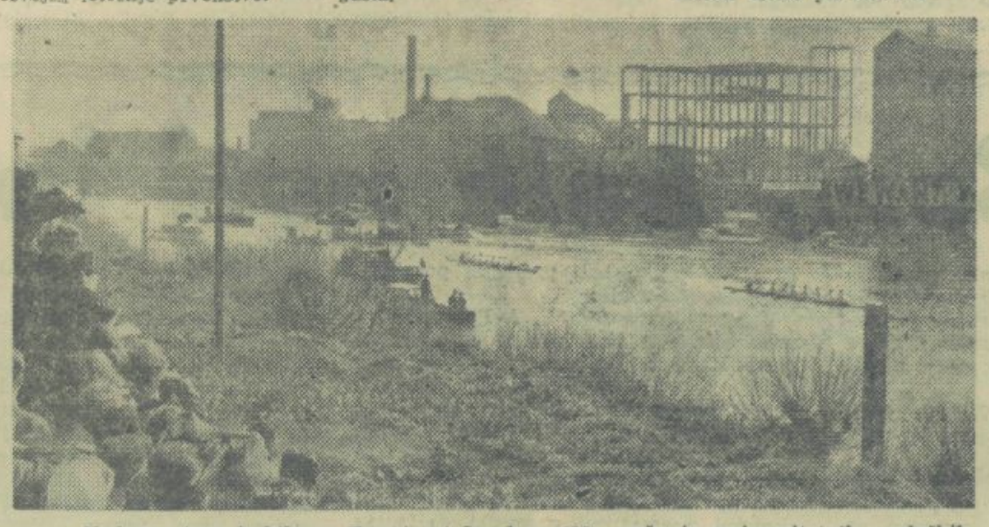

Nedavno tega je bilo na Temzi pri Londonu 103. srečanje univerzitetnih veslaških reprezentanc Oxforda in Cambridga. Znano je, da je to veslaška prireditev prve vrste, saj si jo vsako leto ogleda okoli 200 tisoč gledalcev.

Tokrat je bilo moštvo Oxforda velik favorit, saj so vsi dvomili v uspeh Cambridga, katerega veslači so bili v zelo slabi formi. Toda zgodilo se je drugače. Pred 250.000 gledalci, kar je bil mimogrede povedano tudi rekord, je Cambrige prvi priveslal na cilj. Za progo, ki je bila dolga 6800 m je porabil osmerec Cambridga 19:01 minute. Start te velike tekme je bil v kraju Putney, cilj pa v Mortlake. Osmerec Cambridga je zmagal za dve dobri dolžini čolna pred Oxfordom. To je bil, če seštejemo vse tekme, že 57 uspeh Cambridga.

Razumljivo je, da je bilo navdušenje Angležev veliko. Največjo pozornost je vzbujal nek angleški novinar, ki je bil nekoč krmar osmerca iz Cambridga. Ko je videl, da bodo njegovi ljubljenci zmagali, je skočil z mostu naravnost v umazano in mrzlo Temzo.

Naša slika prikazuje trenutek s te velike tekme študentskih osmercev.

Kakšne bodo počitnice

Pri PZ večje možnosti kot kdaj kolí. V organizaciji je zelo malo študentov.

Počitnice so tako rekoč pred vrati. Res je, da je te dni čitalnica univerzitetne knjižnice bolj polna kot kdajkoli, res pa je tudi, da bodo izpiti kmalu mimo. In takrat? Gotovo se bo vsak odločil, kako bo prebil vroče mesece. Največ želja je usmerjenih čez mejo, vendar takih, ki bodo tja odšli, ne bo prav veliko. Kaj bi tarnali, saj se imamo lahko tudi doma prav lepo. Pred nedavnim se je oglasil v našem uredništvu nek absolvent, ki meni, da je sedaj zadnji čas, da si privoščí poštene počitnice. »Vedno sem bil v Ljubljani, na morje sem pokukal samo za dan, dva. Letos bo drugače. Odjadraj bom nekam daleč na jug. Ostal bom tam tri tedne. Hočem kaj videti, hočem kaj lepega doživeti. To so najbrž moje zadnje študentske počitnice. Potem, ko bomo po službah, bo najbrž drugače...« Morda ima prav in najbrž bo temu vzgledu sledil še kdo.

ŠE JE ČAS

Stopili smo torej na Počitniško zvezo, da bi izvedeli, kaj pripravljajo za letos. Preden pa so nam izdali svoj pester spored letošnjih potovanj, so nam povedali, da so presenečeni nad študenti. Ne morejo se načuditi dejstvu, da je samo nekaj desetin študentov včlanjenih v Počitniško zvezo kljub temu, da so ugodnosti zares velike. Medtem ko se drugje vpisujejo na debelo, posebno med delavci in kmeti so opazili velik napredek, je pri študentih ostalo pri starem.

Letos je pri Počitniški zvezi nekoliko drugače, kot je bilo prejšnja leta. Vemo, da je bila doba vpisovanja pravi kamen spotike. Če si hotel uživati ugodnosti Počitniške zveze, si se moral vpisati že leto prej. To pa je marsikdo pozabil, ta ali oni ni imel denarja in tako je velikokrat vse skupaj propadlo. Letos so pri Počitniški zvezi sklenili, da bo vpis trajal prav do pričetka počitnic. In tako je sedaj še čas, da se vpišejo vsi tisti, ki si hočejo privoščiti lepe in poceni počitnice.

KAJ PRIPRAVLJAJO?

Kot prejšnja leta, je tudi letos največ zanimanja za velika krožna potovanja po Jugoslaviji. Med tritedenskim potovanjem po domovini spoznajo udeleženci zares dobršen kos svoje domovine. Kar poglejmo, kako so naredili načrt. Iz Ljubljane na Reko, odtod s parnikom po vsem Jadranu. Prav tja do Kotora se bodo pripeljali, tam pa se bodo vsedli v avtobuse in odšli na pot po Črni gori. Od tam bodo naredili skok še v Makedonijo in si seveda ogledali biser te dežele — Ohrid, nato pa se bodo čez Beograd in Zagreb vrnili v Slovenijo. Z drugimi besedami, na potovanju bodo udeleženci spoznali prav vse ljudske republike.

In cena? To je seveda tisto, kar marsikoga najbolj zanima. Res je, da bi tako potovanje stalo v normalnih pogojih okoli 35 tisoč din. Počitniška zveza ima precej ugodnosti pri vožnji in prenočiščih, tako da stane potovanje okoli 14 tisoč dinarjev. Ker pa je za večino mladih ljudi ta vsota prevelika, je glavni odbor Počitniške zveze dodelil vsakemu udeležencu še po 5000 din. In ponekod so tudi okraji prispevali nekaj denarja, tako da bodo udeleženci videli Jugoslavijo za majhen denar. Še to naj povemo, da so nam na Počitniški zvezi izdali, da bo odšlo na ta potovanja kar 10 skupin po 30 ljudi.

Razen omenjenega potovanja pripravljajo še vrsto drugih. Izlet po poteh IV. ofenzive in po poteh srbskih partizanov, potovanje po Panonski nižini, več krajših izletov na Jadran in v Bosno, vse to najdemo v letošnjem načrtu Počitniške zveze. Seveda ne smemo pozabiti tudi na dve veliki počitniški taborišči. Eno bo v Pulju, drugo pa v Rovinju.

32 DOMOV IN TABOROV

Razumljivo je, da ne bodo vsi potovali v skupinah. Mnogo je takih, ki se bodo odločili in odšli sami na pot, kamor jih bo volja. Dovolj je, da se zbere pet članov Počitniške zveze

in že lahko izkoriščajo vse ugodnosti te organizacije. In za take so v naši državi pripravili 32 domov in taborov, kjer bodo lahko z malo denarja dobili prenočišča in hrano. V Sloveniji imamo dvanajst takih »postaj« Počitniške zveze.

Kot vse kaže, so se pri Počitniški zvezi na letošnjo sezono dobro pripravili. Zato ni čudno, če so nam povedali, da so prepričani, da bo letošnja sezona bolj pestra, kot so bile vse dosedanje. In prav bi bilo, če bi tudi študentje imeli nekaj od tega...

Šahisti osvojili naslov študentskega prvaka

Jugoslavije

Letos so se ljubljanski študenti prvič udeležili prvenstva Jugoslavije, ki je bilo od 13. 5. do 18. 5. v Novem Sadu; v postavi: Grosek, Krivic, Guzel, Vošpernik in Stupica so brez večjih težav zasedli prvo mesto in osvojili prehodni pokal, ki je bil do sedaj last zagrebške univerze. Na turnirju so sodelovale vse univerze, razen Beograjčanov, kar nas je vsekakor presenetilo; najmočnejši študentski center v državi, kjer študira na desetine dobrih šahistov ni mogel zbrati ekipe? Makedonci so zasedli 2. mesto, kar je bilo presenečenje, Zagrebčani pa so si delili 3. in 4. mesto z Novim Sadom, 5. mesto pa je ostalo Sarajevu. Ekipa Ljubljane je izgubila le en meč v zadnjem kolu z Novim Sadom, kar pa ni vplivalo na rezultat zaradi prednosti, nabrane že iz prejšnjih kol. Najboljši igralec je bil Branko Grosek, ki je dosegel 4.5 točk od petih možnih, sicer pa lahko pohvalim celo ekipo, saj so igralci izvedeli, da bodo zastopali ljubljansko univerzo komaj en dan prej, ter ostali tako brez vsake priprave. Organizacijo turnirja so vodili novosadski študentje, ki pa ni bila najboljša. — Želimo, da bi se prihodnje leto zbrale na turnirju ekipe vseh univerz, prireditelju pa se naj da nekaj več finančnih sredstev, da bi se to tekmovanje lahko razširilo na 8 tekmovalcev v vsaki ekipi ter da bo imel več organizacijskih možnosti, kot so jih imeli letos Novosadčani.

Tehnični rezultati so naslednji: 1. Ljubljana 10; 2. Skoplje 9; 3.—4. Zagreb in Novi Sad 8.5; 5. Sarajevo 5.

Gornji rezultat in rezultati prejšnjih let nam kažejo, da je na naši univerzi vrsta odličnih šahistov-študentov (približno 20) poleg ostalih, ki bi združeni v enotnem moštvu lahko pomenili v državnem merilu prav toliko, kot košarkarji Olympije; to ne bi bilo prav nič novega, saj je bila ljubljanska univerza že tretja na prvenstvu Jugoslavije. Pozneje so igralci odšli v druge kraje v službe in Olympija je ostala z vedno manj številnim moštvom; prvotni igralci Olympije, ki jih je vzgojil klub, so torej odšli, novi igralci študentje pa se ne vpisujejo v naš klub iz čisto preprostega vzroka: premajhne finančne zmogljivosti. Šah namreč ne prinaša nobene vstopnine, vsako tekmovanje pa zahteva najmanj 50 do 100 tisoč dinarjev. Univerzitetni klub bo skušal zato s pomočjo AŠD Olympije in Zveze študentov organizirati študentski klub, v katerem bi bili včlanjeni vsi študentje in ki bi bil finančno naslonjen tudi na Šahovsko zvezo Slovenije, saj najboljši šahisti v Sloveniji (sami študentje), raztreseni po raznih klubih, ki prebivajo za časa študija v Ljubljani, ne pomenijo ničesar za klube, ne za slovenski šah v splošnem in so torej v tem času dotacije klubom za moštvena tekmovanja vržene v nič! Zato bomo predlagali, da postanejo vsi študentje za časa študija člani univerzitetnega kluba, a se po končanih študijah vrnejo v svoj klub. Le na ta način bo lahko slovenski šah kvalitetno napredoval. Kvaliteten uspeh, pa je najboljša propaganda za množičnost. To naj bo apel za ŠZS in ZŠJ ter za vse študente-šahiste za podporo LUŠK pri tej zamisli.

Trampuž

Tudi v namiznem tenisu

V času ko tiskamo naš list, tekmujejo ljubljanski študentje tudi v namiznem tenisu. Zanimanje za to tekmovanje je tako, kot ga nismo pričakovali. Znano je namreč, da je bila namiznoteniška sekcija pri športnem društvu Olympiji vedno problem. Zato toliko bolj z veseljem ugotavljamo, da se je za medfakultetno prvenstvo v tej športni panogi prijavilo kar deset ekip: Tehniška fizika, rudarsko metalurška fakulteta, gradbeniki, višja šola za telesno vzgojo, kemija, gozdarji, pravna fakulteta, elektro oddelek, ekonomska fakulteta in prirodoslovno mat. fakulteta. Tekmovanje je dobro pripravljeno in igralci sami pomagajo prireditelju. Zanimivo je, da so igralci sami tudi sodniki na tem turnirju. O rezultatih turnirja bomo poročali v prihodnji številki.

Začetek prvenstva v košarki

Na igrišču pod Cekinovim gradom je zopet vse živahno. Pričelo se je medfakultetno prvenstvo v košarki za leto 1957. Tekmovanje bo trajalo tri dni in to od 5. do 7. junija od 9. do 12. ure in od 16. do 18 ure. — V sredo 5. t. m. so bile že prve tekme. Ob 9. uri so se pomerili študentje tekstilno-kemične fakultete z MAK. V povprečni in na trenutke duhoviti igri so zmagali kemiki z rezultatom 67:43 (30:20). Največ košev je v zmagoviti ekipi dosegel Debevc 28, Podboj 16 in Brišnik 11. Za MAK pa so bili najbolj uspešni Potrč 12, Kačičnik 9.

V drugi tekmi je lanskoletni prvak gradbena fakulteta premagala ekipo pravno-ekonomske fakultete z rezultatom 72:61 (39:36). Tekma je bila precej napeta, prav od začetka do konca, ker sta bili moštvi precej izenačeni. V zmagovalni ekipi se je najbolj izkazal Šveiger, ki je sam dosegel 30 košev. Pri pravno-ekonomski fakulteti je bil najboljši igralec Kapelj s 33 doseženimi koši in Lokar s 14 koši.

Na letošnjem medfakultetnem prvenstvu v košarki sodeluje žal samo pet ekip, ki bodo igrale po ligaškem sistemu, tako da se bodo sestale vsaka z vsako. — O tekmovanju bomo še poročali.

Planinski pohod v Sarajevu — ena najlepših prireditev doslej

Planinci v Sarajevu šele osmi

Te dni so se vrnili iz Bosne člani našega planinskega društva Univerza. Bilo so na dolgem potovanju. V Sarajevu, oziroma v okoli Sarajeva so se udeležili meduniverzitetnega planinsko orientacijskega pohoda, katerega vsako leto organizirajo študentje ene jugoslovanskih univerz. Predlanskim je bilo tako tekmovanje v Ljubljani, lani v Skoplju, letos pa so bili organizatorji Sarajevčani. Ker so se planinci komaj vrnili iz tega pohoda, smo jih ujeli samo za nekaj trenutkov, da so nam izdali svoje, zaenkrat še neurejene, vtise.

● DEŽ IN MEGLA

Kaj ste videli? Lepe gore, mnogo naravnih lepot?

Nič tega. Na vsej poti nas je spremljal neusmiljen dež. Kadar ni bilo dežja, smo se morali zadovoljiti z megleno pokrajino. Videli smo komaj nekaj metrov nad seboj.

In pot? Je bilo težko?

Vremenu primerna je bila tudi pot. Vdirali smo se v blato skoraj do kolen. Za take vremenske razmere smo bili tudi preslabo opremljeni. Nekateri člani naše ekipe so imeli nizke čevlje in enega je tako ožulilo, da smo ga morali skoraj nesti.

Kje ste pravzaprav hodili?

V kratkem — pot je bila taka: Sarajevo—Romanija, to je bila prva etapa, druga etapa pa je vodila od planine Romanije do Bukovika. Če bi ne bilo slabega vremena bi menda videli marsika; lepega, tako pa smo se morali zadovoljiti z izvirom reke Miljacke in s slapom, ki je visok 100 m. Vsa pokrajina je precej divja, kar ima tudi svoj čar.

● DOBRA UDELEŽBA

Je bilo tekmovanje kvalitetno?

Sodelovali so vsi: Zagrebčani, Beograjčani, Skopljanci, Ljubljančani in dve ekipi domačinov.

In rezultati?

To je tisto vprašanje, katerega sem dolgo pričakoval. Tokrat smo se zelo slabo odrezali. Na cilj smo prišli šele osmi. Zgrešili smo v hudi megli pot in krepko zašli. Razen tega smo se trudili tudi s tistim, ki je bil ožuljen in tako nismo mogli več računati na kako boljše mesto. Vzdržali pa smo kljub temu do konca in za ta športni način v tem tekmovanju smo bili mnogokrat pohvaljeni. Rezultati pa so bili tali: prvo mesto so zasedli Sarajevčani, drugo mesto prav tako (razumljivo, ker so poznali teren), tretji pa so bili študentje iz Skoplja.

● ODLIČNA ORGANIZACIJA

Ali je bilo spet tako naporno kot v Skoplju?

Ne, nikakor ne. Tisto, kar je bilo v Skoplju, že ni več šport. Sedaj pa je bilo vsega ravno prav.

In novi tovariši?

Tudi teh ne manjka. Spoznali smo se z mnogimi, postali smo taki prijatelji, da smo kar ponosni na to. Morda je prav to največj uspeh te prireditve.

Kako pa prireditelji?

Prav njim se moramo zahvaliti za vse to. Vse so uredili tako, da je bilo zanimivo, vzdušje pa tako, da smo imeli nek prijeten občutek. Komaj smo prišli v Sarajevo, že so nas prijateljsko sprejeli. Takoj zatem so nas popeljali v muzeje, razkazali so nam sarajevske znamenitosti. In tudi zaključek tekmovanja je bil prijeten. Na koncu poti so priredili taborni ogenj, tam razdelili nagrade, zraven pa smo gledali še prijeten kulturni nastop. Vsepovsod smo bili prijazno sprejeti, študentje pa so nas spremljali vsepovsod. Tudi rektor sarajevske univerze nas ni pozabil.

Torej, kljub slabemu plasmanu — lepi vtisi?

Bilo je zares lepo!

Tovarna organskih barvil Celje

nudi tekstilni industriji, industriji za izdelavo papirja ter usnjarski industriji,

ŽVEPLENA IN »AZO« BARVILA V VSEH KOLIČINAH.

Pričeli smo tudi z dobavo barvil ZA ŠIROKO POTROŠNJO v dozah 1,2 in 5 kg.

Kvaliteta naših barvil je enakovredna različnim inozemskim barvilom.

OPOZARJAMO NA NAŠE NOVO IMPREGNACIJSKO SREDSTVO

»PENTLOAT 3A«

za lesno industrijo in kot dodatek k strojilnim juham v usnjarski industriji.

Zahtevajte prospekte v tovarni ali pa zahtevajte, da Vas obiščejo naši predstavniki.

MARKS SE ŠE ENKRAT VRNE

(Optimistična komedija)

Pod tem naslovom je list poljskih študentov in mlade inteligence Poglady objavil satirični gledališki komad. Brez dvoma je bil napisan za satirična gledališča, ki so se po oktobrskih dogodkih v Poljski zelo razvila. Vsebina tega dela je v kratkem naslednja: Bog ve, da na zemlji ni vse tako kot bi moralo biti. Seveda je tega kriv Marks s svojimi idejami. Zato ga pokliče in mu naroči, naj se na lastne oči prepriča, za kaj vse ljudje uporabljajo njegov nauk. Marks se vsede v raketo in odleti na Zemljo — seveda na Poljsko. Na svoji poti po Poljski se sreča z ljudmi vseh stanov in ravno ta srečanja nam pokažejo, kakšen je bil položaj na Poljskem pred oktobrom. Tudi študentje pridejo na vrsto...

I

Žaromet meče svetlobo na pisalno mizo dežurnega oficirja krajevne policije. Ostali del odra je v temi.

OFICIR: (Prižge cigareto in pritisne na zvonček. Vstopi policaj.)

POLICAJ: *Ukazujete!*

OFICIR: *Ali so poslane patrole v predmestja?*

POLICAJ: *Poslane.*

(Zazvoni telefon.) OFICIR dvigne slušalko: *Manifestacije v mestu? Bodite pripravljeni. Mobilizirajte vse oddelke.*

Žaromet ugasne. Prižgejo se luči na ostalem delu odra.

II

Uličnі vogal. V ozadju panorama mesta.

Na sceno pride skupina razburjenih študentov. Štirje od njih nosijo velike transparente. Nekoliko drugih poriva sodčke s smolo. Ustavijo se na vogalu.

PRVI ŠTUDENT: *Ta prostor je prav primeren.*

DRUGI ŠTUDENT: *Postavite sodčke. Poiščimo les za ogenj.*

ŠTUDENTJE: *Lesa tukaj ni.*

V ozadju se na eni izmed hiš pojavi napis »Knjigarna«.

TRETJI ŠTUDENT: *Kdo je tu iz filozofije?* (Nekoliko jih dvigne roke.) *Stopimo do knjigarne in vzemimo ves socialdemokratski kič. Za naš namen bo ravno prav.*

ČETRTI ŠTUDENT: *Kdo je že videl, da bi na vsej univerzi ugasnile luči? Kakšen red je to?*

ŠTUDENTJE: (ponovijo) *Kakšen red? Anarhija!* (Skupina ponavlja besedo anarhija). *Anarhija? Živela anarhija! Mi hočemo svetlobo. Dol s predsednikom! Dol z redom!*

TRETJI ŠTUDENT: *Kolegi! Že Marks je dejal, da je komunizem svetla družbena ureditev. Kje je ta svetloba?*

ČETRTI ŠTUDENT: *Mir, gospoda! Revolucionarna Zveza mladnie se je odločila za svetlo življenje naroda. Rehabilitirani morajo biti vsi narodni načini za izboljšanje življenja. Vzemite te opeke. Postavite nanje sodčke s smolo.*

Študentje postavljajo na opeko sodčke s smolo. Nekateri nosijo iz knjigarne police s knjigami, videti je naslove knjig in priimke avtorjev.

V tem trenutku pride na oder radijski reporter z mikrofonom v roki.

REPORTER: *Dragi poslušalci! Res je škoda, da si ne morete sami ogledati in sodelovati v tem čudovitem, narodnem gibanju študentov. To čudovito gibanje... ta... to čudovito gibanje... to čudovito gibanje je simbol utripajoče krvi našega naroda. Simbol samostojnosti, poguma in razuma...*

(V tem trenutku pade z velikim hrupom polomljena cestna svetilka.)

ŠTUDENTJE: *Mi hočemo svetlobo! Naj živi revolucija!*

REPORTER: *Študentje vzklikajo vladi in zažigajo vse, kar nas je oviralo v preteklosti. Čudovit ogenj! Uničujejo to, kar je v nas starega, zastarelega, nesmiselnega...*

Študentje polagajo na kup police s knjigami, ki so jih prinesli iz knjigarne.

Št. 16
Dela
Filozofski slovarji
Državno pravo
Konstitucija

REPORTER: (Z nezaupanjem opazuje zadnji naslov) *Da... študentje vzklikajo vladi. Izgleda, da je prišlo do nesporazuma. Kakor v vsaki manifestaciji, so se tudi v to vrinili neodgovorni elementi, ki uničujejo naše kulturne dobrine, delo stoletij... Upajmo, da jim ne bo uspelo...*

Na ulico pridejo policaji. Gasijo ogenj in prevračajo sodčke s smolo. Študentje zbežijo.

REPORTER: *Naše upanje se je uresničilo. V tem trenutku je prišla prostovoljna delavska milica, ki v našem mestu skrbi za red in varnost in razganja svojat...*

Ko se mu približa policaj s palico, tudi on zbeži.

Na odru ostanejo samo študentje, ki nosijo napise.

POLICAJ: *Kaj pa vi? Pojdite se učit. Za svetlobo bomo že mi poskrbeli.*

PRVI ŠTUDENT: *Mi smo ljudje, ki ljubimo red...*

DRUGI ŠTUDENT: *Hoteli smo popraviti cestne svetilke...*

TRETJI ŠTUDENT: *Mi smo vedno z vlado. Sojuz...*

POLICAJ: *Nikar mi ne pripovedujte pravljic, saj se poznamo. Tukaj ni univerza.*

ČETRTI ŠTUDENT: *Hoteli smo napraviti miting... zaradi učnih načrtov...*

POLICAJ: *Vrag naj vzame vaše načrte. Pojdite z menoj v komisariat, da napravimo zapisnik zaradi polomljene svetilke.*

Luč ugasne.

TRIBUNA, list študentov ljubljanske univerze.
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Miklošičeva cesta 5a, telefon 31-102. — Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik: Janko Popovič, absolvent prava. — Tekoči račun Komunal. banke 60-KB-1-Z-567. — Letna naročnina 200 din. — Rokopisov ne vračamo. — Tisk Časopisno - založniškega podjetja »Slovenski poročevalec«.

IZPOVED KAVNE USEDLINE

Nekaj ljudi je pogledalo na pregledno stensko uro, ko sta se kazalca križala na arabski številki deset. V tem trenutku se ni zgodilo nič takega, da bi že takoj na začetku napravilo reportažo zanimivo. Samo sveže obrit mož v črni obleki je na dvignjenem odru položil roko na vrat violine in s prsti udaril ob strune, ki so intonirale začetek neke znane popevke. Potem je godba znova zaigrala neko klasično stvar, ki kavarniškemu razpoloženju ta večer ni prijala. Natakar je medtem odložil tretji vermut na mizo trgovskega potnika, obrtnika na počitnicah ali zadružnika ribiške zadruge, ki ima svoje poslovne prijatelje tudi v tem mestu. Mož je napravil požirek in čez nekaj časa privlekel iz žepa okroglo žepno ogledalo in v njem iskal tolažbe za samotni večer. Spominjam se, da je kadil sarajevsko Moravo in opazoval ljudi. Nek malomeščan je pri sosedni mizi prelistaval tujo ilustrirano revijo. V zgornjem levem kotu je bila na časopisni strani trikolonška slika gospe Reynolds, žene ameriškega poročnika Roberta Reynoldsa, zaradi katere je prišlo v Taipehu, v prestolnici Čangkajškove nacionalistične Kitajske do izgredov proti Amerikancem.

Kavarniško vzdušje je ležalo pod preprogami cigaretnega dima, ki se je vil po zraku in objemal obraze. Porcelanaste skodelice s slojem kavne usedline, ki se je sušila na dnu so skupaj s kozarci in steklenicami ležale po mizah v čudovitem neredu. Nekaj desetin dlani je ploskalo godbi, ki je igrala neki operni odlomek. Potem se skoraj pol ure ni zgodilo nič važnega. Natakarji so obračunavali zapitke in pospravljali umazane bankovce. Ljudje so gledali proti stenski uri. Točno ob desetih in dvaindvajset minut sta po stopnicah iz podzemlja prišli dve ženski. Bližnji sosed, ki svojega mišljenja ni mogel obdržati zase, je polglasno dejal, da so »usmiljene sestre« prišle nocoj pozno na delo. Takrat smisla te domislice še nisem razumel. Če jih opišem, sta bile to dve povprečni ženski, kontrastno oblečeni, s krvavim slojem rdečila na ustnicah, razjedeno kožo in z vsemi damskimi pripomočki, ki polepšajo ženske. Ena je imela debele kosti v gležnjih. Potem sta zasedli svoj prostor pod soncem, kakor radovedneži, ki si na plesnih prireditvah rezervirajo prostor, od koder vse vidijo in slišijo. Potrpežljivo sta sedeli in čakali. Kakor sedijo ribiči ob trnku, ko čakajo na ribe, ali lovci v zasedi na svoj plen. Z isto vnemo in potrpežljivo. Trgovski potnik, obrtnik na počitnicah ali zadružnik ribiške zadruge je izvlekel svojo denarnico, preštel svoje dinarske prihranke in naročil dvojni vermut, ki ga je natakar postavil na žensko mizo.

Zdaj je čas, da vam predstavim še ostale osebe. Študentka mestne univerze, polnoletnega in razgledanega fanta. Velikega ljubitelja žensk in konjskega športa. Svojevrstnega posebneža. Drugače intimnega prijatelja filmskega igralca Gerarda Phillipa in njegovega spremljevalca. Predvojnega znanca največjega češkega tovarnarja umetnih brusov in ljubimca njegove hčerke. Obiskovalca angleškega atomskega inštituta za jedrsko raziskovanje v Londonu in ne vem še kaj.

Domači cigaretni ovitek iz satiniranega kartona. Važen pripomoček, ker so ljudje na njem tisti večer sklenili majhno kupčijo. Trgovski potnik, obrtnik na počitnicah ali zadružnik ribiške zadruge, poslovno in plačilno sposoben z gotovino v žepu, je imel ovitek na svoji mizi in pisal. Potem je ta ovitek neopaženo prišel v roke ženske z debelimi kostmi v gležnjih, ki je pred tem dvakrat stekla v telefonsko govorilnico. Cigaretni ovitek v kavarnah nadomešča brzojavne usluge. Brez teleprinterjev in poštnih raznašalcev. Neka vrsta nelojalne konkurence. Samo brzojavno izražanje je še ostalo. Čakam pri izhodu stop Plačilo po dogovoru stop Potrdi ponudbo stop.

Ob enajstih in petinštirideset minut je bil razpored kavarniških figur naslednji: malomeščan je prelistal šesto tujo ilustrirano revijo in plačal. Godba je pospravljala instrumente. Trgovski potnik, obrtnik na počitnicah ali zadružnik ribiške zadruge se je zvalil na hrbet. Študent mestne univerze je prisedel k ženski mizi, ko je dobil prijazen nasmeh. Bil je sedaj prvi na potezi in on je odigral močno potezo. Plačal je pijačo in se spustil v pogovor. Govoril je o Parizu in njegovih nočnih zabaviščih, o sprehodu s francoskim generalom, o veselih družbi na Pigallu, ki ji je prisostvoval sin Oscarja Wilda. Potem je govoril o londonski borzi in premoženju, ki ga je tam zaigral. Povedal je, da ima rezerviran spalni voz za Beograd, da pa ne bo odpotoval, ker je našel tako prijetno družbo. Neka zoprna službena zadeva. Predpoldan je dopotoval iz Svice in se sedaj mora nekje odpočiti. Neka Švicarka, lepotica in premožna meščanka, ki mu je ponudila roko za poroko, mu je priporočala Ljubljano.

Dekleti z mastnimi ustnicami sta pili. Tista, ki je za pogovor kazala manj zanimanja, si je popravila šiv na nejlonkah. Druga je gledala v njega. On je pripovedoval, da je bil njegov praded največji bankir v Črni gori. Ko je kralj Nikola bankrotiral, ga je rešil propada. Dejansko je njegov praded vladal v Črni tori, kralj Nikola je bil samo suženj njegovega denarja. Pote mje povedal še nekaj svojih špionskih podvigov iz Londona. Lahko bi ukradel tajne dokumente v atomskem inštitutu, ker je bil nekaj časa sam v sobi in so dosežki raziskav ležali na mizi pred njim. Potem je tisti drugi, ki ni imela debelih kosti v gležnjih predlagal, da bi skupaj preživela večer. Še prej jo je vprašal, če morda ni bolna.

Ob polnoči je mož, ki je popil šest vermutov, odšel. Za njim je vstala tista z debelimi kostmi v gležnjih in stekla po stopnicah. Nekdo je istočasno zapel »Lahko noč, moj angelček zlati«. Kavarna pa je ležala pod preprogami dima.

Radarske naprave bi to noč zabeležile še kaj več, saj znanost trdi, da elektromagnetsko valovanje prebija stene. Za reportažo je seveda že to dovolj. Na koncu še morda samo vremensko poročilo. V zraku merilne naprave niso zabeležile vdora novih zračnih gmot. Celo pritisk se je ustalil. Radijski napovedovalec je v zadnjih večernih poročilih napovedal sončno vreme. In prav je, da so delavci tisto noč sprali mestne ulice.

ZDRAVKO TOMAŽEJ

Berlin...

(Nadaljevanje s 3. strani)

munističnemu«, kar tako vneto zagovarja stari Adenauer, razblini in notranje strne v objektivnost. Prav ta pa je Nemcem potrebna kot kruh. Brez objektivnega presojanja, brez priznavanja drugih načel in postopnega popuščanja svojih pretiranih in preglobоko zakoreninjenih sovražnih odnosov do družbenega sistema, ki se vkljub vsem napakam uveljavlja v vzhodni Nemčiji (podobno velja v obratni smeri za vzhodne Nemce), praktičnih rezultatov združitve ne bo mogoče doseči. Tega se dandanašnji nemški študentje zlasti v Berlinu že dobro zavedajo in že usmerjajo svoje delovanje k cilju objektivnega popuščanja napetosti. »Pred nami so zelo velike naloge«, pravijo. »Med prvimi in najtežjimi je sprememba družbenega sestava naše univerze, ki je za zdaj še tako zelo malomeščanska«.

Viktor Konjar

Bori, bele poti in teran

Vsak začetek ni samo težak, ampak je ponavadi tudi žalosten. Zjutraj ob petih. Ljubljanska postaja podremava v krmežljavih neonkah. Od tu in tam se privleče kdo. Zdi se, kot bi pljuval v morje in nič več. 27 nas bi moralo biti.

Slavistični juriš na vlak. Vse gre počasi. Tretji tir in vagoni z rosnimi šipami.

● SMRT POD KOVANCEM ZA 5 DIN

Rezervirali so nam skoraj pol pulmana. Posedemo. Neprespanost se pozibava na očeh. Cigaretni dim grozeče podremava nad glavami nekadilcev. Nekateri zehajo, kakor kamnite žabe po utrujenih ljubljanskih ulicah. Mimo šipe zdrsne Rdeča kapica. Odhod!

Slavisti nekje med potjo...

Potem je vse tako, kakor v kakšnem srednje dobrem dokumentarnem filmu. Hiše, velike in male, telefonski drogovi, nekaj travnikov, raznobarvne zaplate zemlje. In postaje. Samo postaje. Fantje molčijo in ugibajo. »Kako bo? . . . Zdolgočasenost . . . « In še marsikaj. Črna muha trmasto lazi po zamazani šipi. Preganjamo dolgčas in muho. Nikogar ne moremo pregnati. Nekomu se zasveti v rokah petdinarski kovanec. Nekaj ponesrečenih zamahljajev, pif! Smrt.

Kolegice poskušajo peti. Tako nekaj postaj. »Tarok«! Ideja. Ne, kje pa! Nenavdušenost. Aktovka na kolenih in trije z zamazanimi kartami. Toda pogled skozi okno je prijetnejši. In mnogo manj utrujajoč.

Malo pred Postojno prilezejo izza steklenih vrat vsi trije asistenti. Lep vzgled. Tudi mi smo kmalu zunaj. Seveda samo nekateri. Pogovori, na pol »strokovni«. O Tomaju in Krasu (in teranu), moderni poeziji . . . — »Jeseni bi morali na Kras!« Jeseni? Sonce ždi na šipah vagona in se ne gane. Postojna. Električna lokomotiva. Pogovori, navadni pogovori o ljudeh. Sežana.

● SLAVISTIČNA BOTANIKA

V Sežani imamo malo časa. Ogled botaničnega vrta. Pravijo, da je največji in najlepši v Jugoslaviji. Ogledujemo kipce po vrtu. Najbolj lačni malicajo, botanika je zanje preveč abstraktna.

Samo še nekaj »tramta . . . tramtata . . .« in v Dutovljah izstopimo. Sonce leze počasi pred nami po asfaltni cesti. Vroče je že, pa je šele kasno jutro! Bele hiše, zmetane neurejeno na kup, nas sprejmejo v objem. Nekaj poltihih razgovorov. Vas Dutovlje, pot gre navzdol. »Trenutek«! Črnolasa kolegica zatrjuje, da je tu doma. Postojimo pred hišo. Ne mislimo na nič drugega, razen na bore, Kras in Tomaj. Zato nas toliko bolj preseneti povabilo, naj vstopimo v hišo.

V sobi diha s sten hlad. Posedemo za mizo. Med železnimi križi v oknu se lovi sonce. Kako naivna radovednost! Pa menda ne bi rado srknilo z nami kapljico okrvavljenega terana, ki je kar nenadoma priplesal na mizo? — Vsi smo vljudni. Vendar pijemo. Usta pomodrijo — kot bi jedel borovnice, sem pomislil. S pordelih kozarcev se kotali med nas smeh, prvi skromni, sramežljivi nasmeški. »Ha, ta Kras . . . jaz ne pijem. Sem popolen abstinent!« Pravi nekdo in ga srkne kozarček. Saj razumemo. In še kako dobro!

● OB KOSOVELOVEM GROBU

Odžejali smo se. Prijazno smo se poslovili s pomečkanim nasmeškom na obrazih. Pot je dolga in cesta je prašna in naši hrbti se krivijo pod žarečimi cokljami sonca. Prijazna pot med vinogradi. S ceste zavijemo med vrtove. Kraška ilovnata pot, kakor umirjena kača. Na levi pokopališče, majhen na pol podrt zid in veliko, zelo veliko stebrov. Poiščemo Kosovelov grob. Gledamo in molčimo. Rodbinska grobnica, senca nekega drevesa. Janez Hočevar spregovori ob grobu nekaj besed, Kosovelu v spomin. Kolegica je položila nanj šopek cvetja. Počasi smo odšli.

Tomaj! Majhen griček, na vrhu cerkvica in internat. Hiše vise po griču in zdi se, kakor da bodo zdaj pa zdaj zdrsele v dolino. Čakamo v senci košate lipe. »Kosilo bo vsak čas, samo malo bomo morali potrpeti«, pove Janez. Bomo pač počakali. Nekdo pove, da so v cerkvi freske Toneta Kralja.

Na nebo so se tihotapsko privlekli trebušasto črni oblaki. Fant z dežnikom ljubosumno varuje svoj »družinski zaklad« in se nam prizanesljivo smehlja. »Nekdo bo danes moker . . . «

● BREZ SENTIMENTALNOSTI

Daleč pod nami so bori. Že davno prej smo si ogledali Kraljeve freske in zdaj smo odšli v internat. Naša soba je bila velika. »Zasedli« smo vsak svojo posteljo. Fant z dežnikom se je razburjal. »Kaj pa jaz? Prosim! Postelja je odločno prekratka! Morala bi biti dolga 190 centimetrov. Kako bom spal?« Vsi protesti niso prav nič zalegli. Kolegi so mu predlagali, kako bi se najbolj udobno namestil, a vsi »recepti« so bili precej dvomljivi.

Kosilo. Nekateri so se čudili, kako da je izginilo z mize dvoje kosil več kakor nas je bilo. Jaz se ne bi.

● BOSE NOGE POSLUŠAJO

Večer je obvisel na zvonu male cerkvice. Ura je odbila sedem. Ob osmih literarni večer v internatski učilnici.

Na dvorišču je temno in okna v prenapolnjeno učilnico so odprta. Iz nje slišimo le smeh in glasno govorjenje. Vstopimo in posedemo. Kolegi so bolj zadaj. Tudi profesor Tomšič in asistentje. Pred tablo posedejo recitatorji Breda Pižmohtova, Marija Breznikova in Bogo Fatur. Za katedrom stoji Janko Hočevar. Kosovelo življenje in delo, vmes recitacije njegovih pesmi. Uspeh, aplavz. Bose noge v prvi vrsti ožive. Odmor.

»V drugem delu nocojšnjega programa se bodo predstavili naši mladi literati . . «, pove Hočevar. Pritajen smeh po dvorani. Ugotavljam, zakaj. Pa ja, saj vendar nismo več tako mladi! — Marija Kramberger recitira nekaj svojih pesmi. Nato bere Marjan Kunej črtico Boni. Še pesmi domačina Humberta Pribca in še Krambergerjeva črtica Voznik.

Vsi so zadovoljni. Še več: navdušeni. Ne pretiravam. Čestitajo nam in se zahvalijo za presenečenje. Z mešanimi občutki zapuščamo učilnico.

● LUNA V ZLATIH COKLJAH

Zunaj na dvorišču in povsod okoli je temno. Mnogi so utrujeni in gredo spat. Nekaj jih ostane. »Kad tvoja ruka mala . . . « se, zaigrana na glavnik, prijetno sliši. Tako precej pozno v noč. Luna se v pozlačenih cokljah sprehaja prek neba. Še »Lahko noč angelček zlati . . . «, pol sentimentalna popevka, potem vse utihne.

● SIVO JUTRO, ŠTANJEL

Jutro je bilo resnično sivo »Uzbuna« pri kolegicah in odgovori »takooooj . . . « skozi vrata. Potem se je zgodilo vse tako, da se je tisti »takooooj . . .« zavlekel pretirano dolgo in nekateri so ostali brez zajtrka.

Pot v Dutovlje. Vsi smo na postaji. Vsi? Ne, tamle izza sosednjega ovinka poskakujeta dve športaški vrečici, nato zagledamo Bredico in Marijo. Vlak je pripeljal.

Namesto v gore...

Molčimo. Prezgodaj je še, da bi počenjali karkoli.

Štanjel! Na griču polporušena vas s starim obzidjem. — Obisk Mahničeve rojstne hiše, ogled Fabijanijeve arhitekture, počitek v senci zelenih borovcev. Potem ogled Štanjela. Hiše so vsevprek porušene. Vse kaže . — kolikor smo pač mogli ugotoviti z našimi močmi, da je obzidje iz konca XVII. stoletja .Z žalostjo smo ugotovili, da istrska mesta, ki so nekoč cvetela, propadajo, prebivalci pa se izseljujejo. Zaradi zaslužka.

Potem obisk pri kolegu Janezu. Nismo vedeli, da je tu doma. Vino in pogovori o ustvarjenju Eve iz pasjega rebra. Kolegice poskušajo biti užaljene, drugi so zadovoljni.

● ZAKAJ RAVNO BOURBONI?

Kmalu smo šli spet na vlak, v Novo Gorico. Bilo je mnogo prijetneje kot vso pot do sedaj. Petje narodnih in ljudskih pesmi . . . vici . . . itd. Nekaj tunelov, postaj, bežna srečanja z novimi ljudmi, smeh.

Novogoriški kolodvor. Izstopimo malce utrujeni, vendar še vedno pretirano radovedni. Ogled grobnice v frančiškanskem famostanu. Grobnice Bourbonov, Karla X. in njegove družine. Hodimo nekaj metrov od meje in nikakor nam noče v glavo, da je tam že tuj svet. Posebno ker je bil nekoč naš.

Poskuša deževati. Po neskončnih stopnicah pridrsamo na vrh. Čudovit razgled. Cerkev, pravzaprav samostan. Vsi gredo nekam v podzemlje. Tudi mi, zamudniki jim sledimo. Ogled grobnice, tesni hodniki in stene — vse preobloženo s prastarimi venci. Pater pripoveduje o grobnici, nato nam razkaže knjižnico.

Časa je malo, spet moramo na postajo. Spotoma čujem, kako pravi kolega Bebler: »Zakaj Bourboni? Zakaj bi ne bili na primer Hočevarji . . . « Odhod.

● LJUDJE IN NELJUDJE

Kmalu smo ob Soči. Anhovo, Avče in še nekaj postaj in na več krajih zajezena pomodrena Soča. Izstopimo in čakamo na avtobus za Kobarid. Eno uro časa. Nekateri so se spustili po bregu k Soči, drugi so se zadovoljili z gostilno, tretji so se razgubili po cesti. Potem avtobus. Ob vsej poti nas spremlja Soča.

V Kobaridu obstanemo sredi trga. Predsednik organizira takoj vse potrebno, profesor pomaga. Pogovor v hotelu. »Prosim, imate prostora za štirinajst ljudi in štiri profesorje?« Lapsus. Razumete?

Kolegice torej v hotel, kot se spodobi. Mi v dijaški dom, kjer nas prijazno sprejmejo. Fant z dežnikom se že vnaprej razburja. »Imate pri vas kakšno 190 centimetrov dolgo posteljo, sicer ne bom mogel spati!« Vzgojiteljica se vljudno smehlja, tudi mi se smehljamo, ker ne bo nič.

Zvečer posedemo pod kostanji in pojemo ni pijemo. Tudi plešemo, toda ne zelo dolgo. Nekje se oglašajo žabe. Potem vse utihne. Samo še predolgi fant sanja o 190 centimetrski postelji. Postlal si je kar na tleh, potem ko je razložil, da se pravi temu »globoko spanje«.

● NA VRSNO. SPET ASFALT

Zjutraj pohod na Vrsno, rojstni kraj Simona Gregorčiča. Pot je dolga in tišči nenehno v hrib. Gledamo hiše, ki so nekakšni križanci primorskega in gorenjskega sloga. Nekaterim ne ugajajo.

Skoraj po dveh urah prilezemo na vrh, Vrsno. Ogled Gregorčičeve rojstne hiše, podpisi v spominsko knjigo. Nato spet navzdol. V ozadju so visoke zasnežene gore, kakor kulise. Še zadnji pogled na Kobarid in Sočo, ki se utaplja za novimi resesničnimi slikami.

Poslavljamo se od vsega lepega. Smo že z vlakom mimo Bleda preko Jesenic in na večer spet v Ljubljani.

Žalostna Ljubljana nas spet sprejme vase. Razgubljamo se se po sparjenih ulicah . . .

m k